

Urząd Gminy
33-100 Tarnów
ul. Krakowska 19

Załącznik nr
do Uchwały
Rady Gminy Tarnów
Nr
z dnia2017

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY TARNÓW NA LATA 2016-2022

KWIECIEŃ 2017

Spis treści

1. WSTĘP	3
1.1. Wprowadzenie	3
1.2. Zasady horyzontalne rewitalizacji	6
1.3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych	9
2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY	15
2.1. Układ funkcjonalno-przestrzenny	16
2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne	16
2.1.2. Polityka przestrzenna gminy	17
2.1.3. Infrastruktura techniczna	18
2.2. Sfera społeczna	20
2.2.1. Demografia	20
2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie	24
2.2.3. Pomoc społeczna	25
2.2.4. Organizacje pozarządowe	27
2.2.5. Poziom kapitału społecznego	28
2.2.6. Bezpieczeństwo	28
2.3. Strefa gospodarka	29
2.4. Sfera środowiskowa	32
3. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI	33
3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji.	33
3.1.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary. ...	34
3.2. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzgminnego	35
3.3. Diagnoza zjawisk negatywnych	40
3.3.1. Wskaźniki społeczne	40
3.3.2. Wskaźniki gospodarcze	47
3.3.3. Wskaźniki przestrzenno funkcjonalne	49
3.3.3. Wskaźniki środowiskowe	51
3.3.4. Wskaźniki techniczne	54
3.4. Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem	56
3.5. Zasięg terytorialny obszaru do rewitalizacji i uzasadnienie jego wyboru.	59
3.5.1. Obszary do rewitalizacji	59
3.5.2. Badania ankietowe- pogłębiona diagnoza obszarów do rewitalizacji	66
4. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	70
4.1. Wizja obszarów zdegradowanych.	70
4.2. Cele rewitalizacji –logika interwencji	71

4.3. Projekty rewitalizacyjne	75
4.3.1. Projekty rewitalizacyjne strategiczne	77
4.3.2. Projekty rewitalizacyjne społeczne	83
4.4. Planowane efekty rewitalizacji	88
4.5. Mechanizmy zapewnienia komplementarności	88
5. PLAN FINANSOWY GPR	90
5.1. Plan finansowy GPR.....	90
5.2. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi.....	96
6. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU, MONITORINGU	97
6.1. Organizacja procesu wdrażania.....	97
6.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	99
6.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć.	100
6.3.1. Monitoring Rzeczowy -oczekiwane wskaźniki w zakresie realizacji zadań na obszarach rewitalizacyjnych	101
6.3.2. Monitoring finansowy	103
6.3.3. Sprawozdawczość	103
6.3.4. Ewaluacja	105
6.3.5. Aktualizacja	105
6.3.5.1. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie inwestycyjne	106
6.3.5.2. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie społeczne	108
7. PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	110
7.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	110
7.1.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.	111
7.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.....	115
8. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH.....	116
8.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	116
8.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	116
8.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	116
8.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego...	116
8.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3	117
9. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	117
ZAŁĄCZNIKI.....	121

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, takich jak narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej oraz degradacja tkanki materialnej.

W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, obejmujących sferę społeczną, przestrzenną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć, jako: „wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji”¹

Ze względu na to, że celem rewitalizacji jest równoczesna odnowa społeczna, gospodarcza, kulturowa, przestrzenna (w tym także techniczna) oraz środowiskowa, nadanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą być środkiem, a nie celem rewitalizacji. Konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w Gminie nie były działaniami przypadkowymi, ale by były ujęte w ramy zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) powinien być programem wieloletnich działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju poprzez optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów.

Objęcie danego obszaru programem lub planem rewitalizacji stanowi podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022 opracowany został zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych² w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, wydane przez Ministerstwo Rozwoju, (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016) Warszawa, 2 sierpnia 2016r. oraz Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015r. poz. 1777).

¹ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 - Założenia, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014, s. 4.

² MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźników społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych dla Gminy Tarnów wyznaczono obszary zdegradowane i do rewitalizacji, nie wprowadzono Specjalnej Strefy Rewitalizacji w Gminie, co w konsekwencji spowodowało brak konieczności wprowadzenia niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

Niniejszy Program wspiera realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Wyznaczone obszary do rewitalizacji i zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji są zgodne z kierunkami rozwoju Gminy określonymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne w Gminie Tarnów są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury pomogą zrealizować zadania w sferze społecznej, gospodarczej oraz pozytywnie wpłyną na rozwój aktywnego społeczeństwa i rozwój gminy. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej wpłyną na realizację celów w zakresie pobudzenia do aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy.

Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju Gminy – powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym dla Gminy w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów jest narzędziem realizowania określonej w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Tarnów na lata 2016-2024*³, misji Gminy

„Gmina Tarnów Gwarancją rozwoju człowieka i wspólnoty mieszkańców w sferze społecznej i gospodarczej”.

Głównym założeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy* jest prowadzenie działań skoncentrowanych na prowadzeniu działań kompleksowych w celu inicjowania przemian przestrzennych, technicznych, ekonomicznych i przede wszystkim społecznych, których celem jest przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów i stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze problemowym/zdegradowanym – wymagającym interwencji publicznej.

W tym celu w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów* dokonano:

- **Szczegółowej diagnozy** kwestii społecznych, ekonomicznych, przestrzennych - infrastrukturalnych i środowiskowych i technicznych. Diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku [Dziennik Ustaw 2015, poz. 1777, tom 1 oraz Wytycznymi w zakresie rewitalizacji

³ przyjęta do realizacji przez Radę Gminy Tarnów 26.04.2016r. UCHWAŁĄ NR XV/188/2016

w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

Dopiero tak przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. To na nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do sukcesywnego wydzwignięcia się z sytuacji kryzysowej lub przynajmniej minimalizowania jej skutków. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach winny być realizowane z wykorzystaniem środków unijnych (EFRR, EFS, EFRROW), ale co równie ważne także działania, które finansowane będą z innych środków publicznych oraz prywatnych. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji, także różnych środków, w tym właśnie zarówno publicznych, jak i prywatnych pozwoli w sposób kompleksowy rozwiązać wszystkie zdiagnozowane w dokumencie problemy.

➔ Zrealizowania wynikającej z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 **zasady partnerstwa** polegającej na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć, poprzez:

- a) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w formularzy zamieszczonych na stronie Gminy Tarnów w Biuletynie Informacji Publicznej,
- b) spotkania, warsztaty, ankiety.

➔ otwarte konsultacje społeczne, badania ankietowe, indywidualne spotkania z ekspertami

➔ zastosowanie podejścia do rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Gminy.

Opracowany *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów* składa się z następujących części:

- **CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA,**
- **CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA,**
- **CZĘŚĆ PROGRAMOWA.**

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania GPR-u oraz opis zaangażowania społeczności lokalnej w ten proces, a także uwarunkowania zewnętrzne dokumentu, tj. strategiczno -programowe i środowiskowe.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje charakterystykę obecnej sytuacji w Gminie Tarnów w sferze przestrzennej, społecznej, gospodarczej, środowiskowej i kulturowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi oraz ich analizą, celem identyfikacji problemów i delimitacji obszarów kryzysowych w gminie.

Część programowa przedstawia najistotniejsze założenia procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Tarnów w latach 2016-2022, tj.: cel strategiczny rewitalizacji, horyzont czasowy dokumentu, obszary problemowe określone przestrzennie wraz z celami głównymi i celami szczegółowymi. Ponadto zostały tutaj wskazane priorytetowe projekty do realizacji oraz system ich wdrażania. Ważnym elementem jest również opracowany system monitoringu skuteczności działań wraz z systemem wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu oraz sposób ewaluacji i komunikacji społecznej dokumentu.

1.2. Zasady horyzontalne rewitalizacji

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022 opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad Programem, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu.

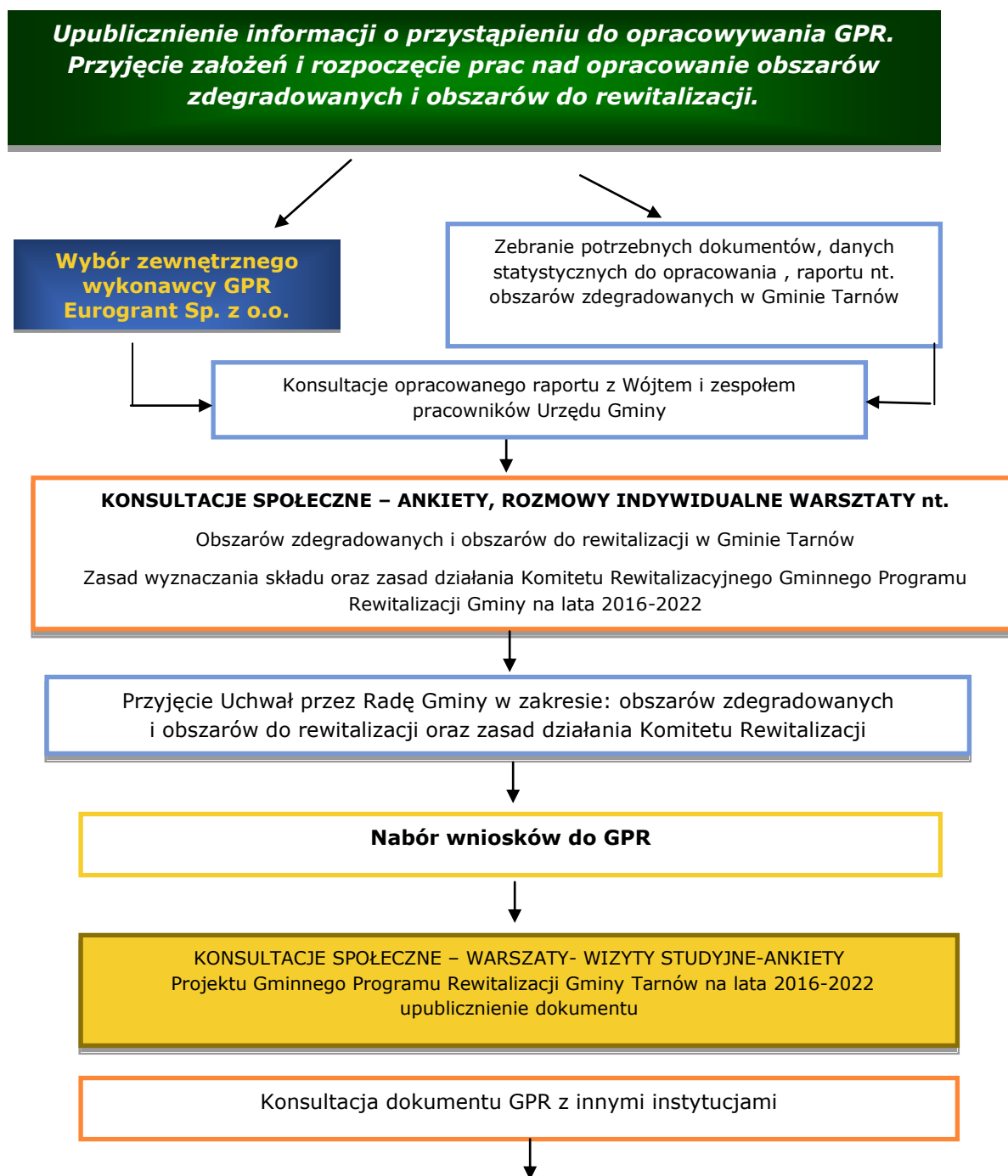
Podczas prac nad diagnozą oraz założeniami Programu wykorzystano metody badawcze pozwalające dotrzeć do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, umożliwiające uzyskanie opinii i indywidualnych ocen dotyczących kondycji poszczególnych obszarów definiowanych, jako problemowe.

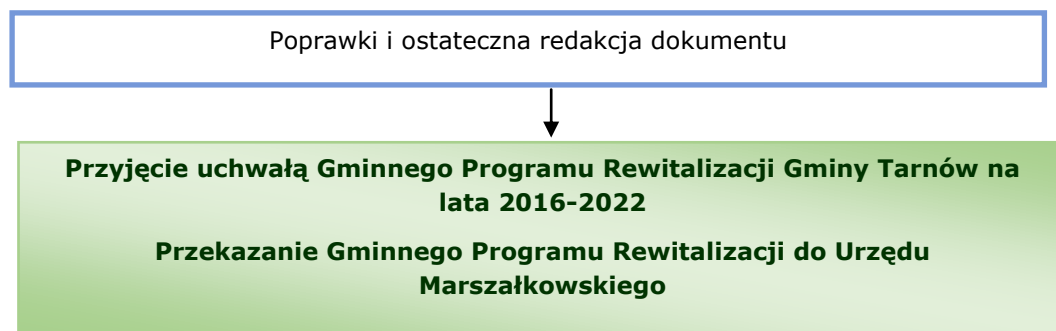
Metodologia uspołecznienia procesu tworzenia GPR była zastosowana w oparciu o wytyczne ustawy o rewitalizacji i obejmowała działania polegające w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;

- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Prace nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji przebiegały zgodnie z poniższym schematem:

Kompleksowa diagnoza

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ma charakter kompleksowy realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. Wyznaczenie obszarów kryzysowych zostało poparte analizą porównawczą udowadniającą konieczność podjęcia zintegrowanej interwencji na wyodrębnione obszary.

Ze względu na konieczność przedstawienia danych dedykowanych każdemu z wyznaczonych obszarów zdegradowanych, korzystano z informacji gromadzonych przez odpowiednie wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Gminy Tarnów.

Koncentracja interwencji

Efektem prac nad „Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022” jest wyznaczenie obszarów o charakterze kryzysowym – koncentracja interwencji w wymiarze terytorialnym obejmuje tereny zdegradowane na terenie wybranych jednostek urbanistycznych 12 sołectw: Wola Rzędzińska, Radlna, Poręba Radlna, Koszyce Małe, Koszyce Wielkie, Tarnowiec, Zgłobice, Zbylitowska Góra, Zawada, Biała, Jodłówka-Wałki, Łękawka, jako obszar do rewitalizacji, wymagający wsparcia.

Obszar do rewitalizacji obejmuje obszar **226,73 ha i stanowi 2,74 % ogólnej** powierzchni gminy. Liczba mieszkańców zamieszkujący obszar do rewitalizacji to **1737 osób, co stanowi 6, 93% wszystkich** mieszkańców gminy.

Koncentracja interwencji w wymiarze tematycznym – zaplanowane działania w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych obejmują określone dziedziny przewidziane do realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Wymiar społeczny oraz techniczny i przestrzenny został zdefiniowany w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru kryzysowego.

Planowanie finansowe

Planowanie finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* było przeprowadzone w oparciu o możliwości rzeczywistego zbudowania montażu finansowego dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Projekty gminne będą posiadały zabezpieczenie w postaci wkładu finansowego w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Szczegółowe informacje na temat montażu finansowego znajdują się w rozdziale 5. niniejszego opracowania. Założenia finansowe częściowo mają charakter indykatorywny wynikający z długookresowego charakteru dokumentu oraz potencjalnych zmian w zakresie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

1.3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet III. <i>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu</i> – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto, wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych: CEL 1 <i>Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</i> CEL 4 <i>Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</i> CEL 5 <i>Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</i>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Obszar <i>Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i>: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar <i>Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski</i>: Rozwój regionalny: Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar <i>Efektywności i sprawności państwa</i>: Kapitał społeczny: Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
3.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny: <i>Sprawne i efektywne państwo</i> , Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek:

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
		rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: <i>Konkurencyjna gospodarka</i>, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. Obszar strategiczny: <i>Spójność społeczna i terytorialna</i>, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
5.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Tworzenie estetycznej i uporządkowanej przestrzeni zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, respektując zróżnicowane kulturowo i historycznie tradycje architektoniczne oraz w możliwie jak największym stopniu zachowującą walory naturalnego krajobrazu przyrodniczego. 1). Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 2). Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
6.	Umowa Partnerstwa⁴	Głównym celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz poprawa efektywności administracji publicznej. 1). Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW), finansowego, doradczego i szkoleniowego. 2). Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. 3). Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.

⁴ *Umowa Partnerstwa* (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. (grudzień 2015r.)

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
		4). Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. 5). Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
7.	Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.
8.	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Głównym celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. 1). Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
9.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Głównym celem jest wspieranie procesów i inicjatyw, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. 1). Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
10.	Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020	Głównym celem jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. 1). Obszar 1. Gospodarka wiedzy i aktywności. 1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia (poprawa jakości i efektywności usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia). 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości (wzmacnianie potencjału oraz rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu). 2). Obszar 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego. 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej (kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych). 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego (turystyka aktywna, rekreacyjna na terenach wiejskich). 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego (aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych). 4). Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich. 5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych (poprawa standardu świadczenia oraz dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury społecznej o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym rekreacyjnym i sportowym, zdrowotnym, w szczególności na obszarach o najniższej dostępności do usług publicznych). 5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich (aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich). 5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym (rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozumiana jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikatowych form krajobrazu rolniczego).

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
11.	Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020	Główny celem jest koordynacja wspólnych przedsięwzięć dotyczących dużego terytorium i ukierunkowanych na wykorzystanie korzyści ze zintegrowanego i wielosektorowego podejścia do wspólnych działań strategicznych oraz na rzecz inteligentnego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. 1). Cel 2. Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych. 2). Cel 3. Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu.
12.	Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020 dla Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020	Głównym celem jest wspieranie polityki rozwoju poszczególnych Subregionów z ukierunkowaniem na wykorzystanie wewnętrznego potencjału i zasobów terytorialnych, szczególnie istotnym w Małopolsce, która należy do grupy województw o jednym z najwyższych poziomów wewnątrzregionalnych dysproporcji. 1). Obszar tematyczny 2. Rozwój potencjału gospodarczego subregionu tarnowskiego. 2.1. Poprawa warunków dla rozwoju gospodarczego Subregionu (strefy aktywności gospodarczej, rozwój oferty inwestycyjnej). 2.2. Poprawa warunków dla rozwoju przemysłów czasu wolnego w subregionie (zachowanie i udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego, organizacja imprez kulturalnych, turystyka kulturowa oraz aktywna i rekreacyjna). 2.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska o zasięgu ponadlokalnym (odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami, ochrona powietrza).
POZIOM GMINNY		
13.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Tarnów na lata 2016-2024	Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie Tarnów na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej misji rozwoju Gminy. Wytaczają ścieżki, którymi trzeba podążać, by osiągnąć założony w niej stan. Niniejsza <i>Strategia</i> postawiła przed sobą 3 zasadnicze kierunki rozwoju Gminy: 1. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, poprawa warunków życia, wzrost poziomu edukacji 2. Rozwój gospodarczy, Rozwój sieci dróg lokalnych, 3. Ochrona środowiska naturalnego. Program Rewitalizacji wpisuje się w wszystkie kierunki

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
14.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tarnów na lata 2014 – 2020	rozwoju gminy. Celem głównym strategii jest zaplanowanie działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy w sferze społecznej. Działania te związane są z rozwiązywaniem problemów społecznych, takich jak walka z bezrobociem, ubóstwem, patologiami czy wykluczeniem społecznym. Wskazane obszary problemowe: A.ZWALCZANIE BEZROBOCIA B.WSPARCIE RODZINY C.CHOROBA,NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ,STAROŚĆ, SAMOTNOŚĆ
15.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tarnów (ZAŁĄCZNIK NR I DO UCHWAŁY RADY GMINY W TARNOWIE Nr XIX/161/2008 z dnia 30 stycznia 2008r.)	Cel rewitalizacyjne wpisują się w sformułowane uwarunkowania rozwoju Gminy. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy określa kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy , określając główny cel rozwoju przestrzennego gminy jako „Rozwój zrównoważony w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z jednoczesnym zachowaniem równowagi w środowisku naturalnym i kulturowym oraz ciągłości procesów przyrodniczych i kulturowych specyficznych dla gminy Tarnów i jest on , zbieżny z celami rewitalizacyjnymi a zadania rewitalizacyjne zaplanowane do realizacji w latach 2016-2022 są zgodne z kierunkami inwestycyjnymi Studium.

2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY

Diagnoza zawarta w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Tarnów* obejmuje pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną).

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje także analizę zjawisk gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych, stan wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz stan techniczny obiektów budowlanych.

Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w oparciu o współpracę z lokalną społecznością, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, jak i innymi interesariuszami obszarów zdegradowanych poprzez przeprowadzenie konsultacji społecznych, a także przez dokonanie analizy danych ilościowych.

Szczegółowa analiza przeprowadzona na podstawie danych statystycznych pozwoliła wyodrębnić obszary charakteryzujące się największą koncentracją problemów. Materiały, niezbędne do sporządzania analiz, potrzebnych do zdiagnozowania obszarów problemowych w gminie, pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Tarnowie (ewidencje ludności, podmiotów gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych.

Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona w oparciu o cztery rodzaje sfer:

1. Sfera funkcjonalno-przestrzenna,
2. Sfera społeczna,
3. Sfera gospodarcza,
4. Sfera środowiskowo-kulturowa.

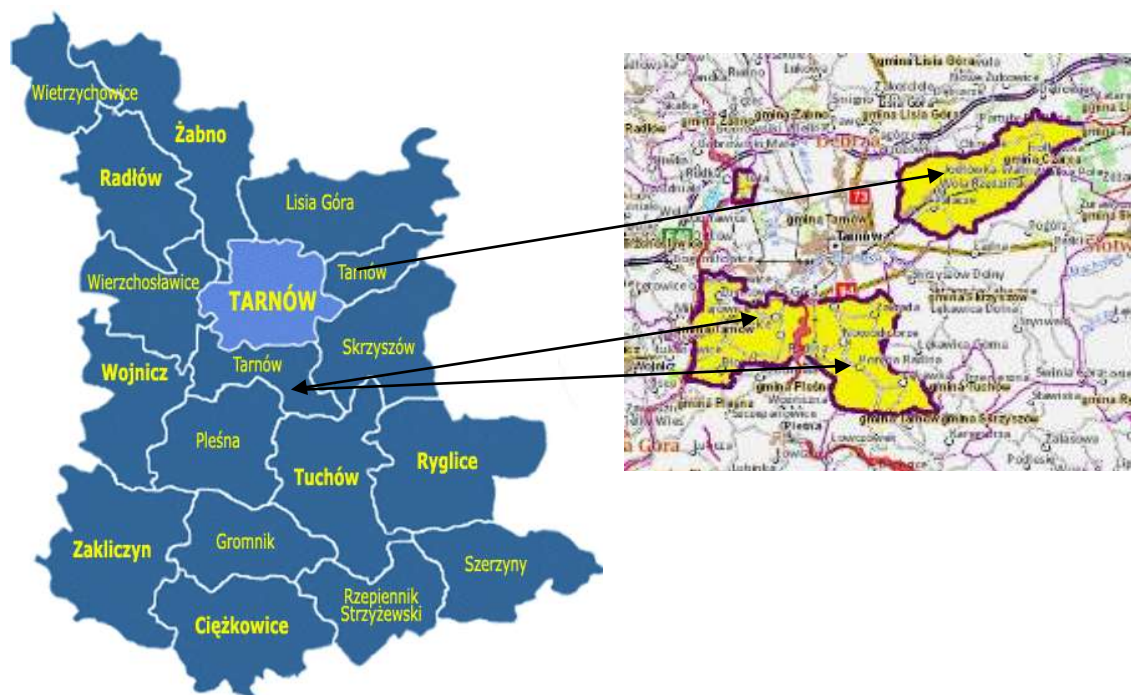
Analiza przeprowadzona w wyżej wymienionych sferach pozwala wyszczególnić miejsca charakteryzujące się największą koncentracją problemów, a tym samym pozwala określić zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach bądź wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru. Taka szeroka ocena i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

2.1. Układ funkcjonalno-przestrzenny

2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne

Gmina Tarnów położona jest w województwie małopolskim, w powiecie ziemskim tarnowskim. Zajmuje powierzchnię 8270,3 ha, co stanowi około 2% powierzchni województwa.

Rysunek 1. Położenie Gminy Tarnów na tle powiatu tarnowskiego

Źródło : <http://www.gminy.pl/>

Gmina Tarnów położona jest w północno-wschodniej części województwa małopolskiego, w centralnej części powiatu tarnowskiego. Pod względem geograficzno-fizycznym, obszar gminy leży na pograniczu dwóch regionów – Pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej. W obszarze Pogórza Karpackiego znajduje się południowo-wschodnia część gminy (Pogórze Ciężkowickie). Pozostałe części gminy leżą w Kotlinie Sandomierskiej.

Gmina Tarnów jest nietypowa pod względem struktury przestrzennej – składa się z trzech części nie powiązanych ze sobą terytorialnie. Największa z nich położona na południu podzielona jest południkowo przez rzekę Biała, po zachodniej jej stronie leżą miejscowości Zbylitowska Góra, Zgłobice, Błonie, Koszyce Wielkie i Koszyce Małe, natomiast po wschodniej stronie Tarnowiec Nowodworze Zawada, Radlna, Poręba Radlna i Łękawka. Druga pod względem wielkości część położona na północnym wschodzie obejmuje miejscowości Wola Rzędzińska i Jodłówka Wałki.

Trzecią część położoną na północnym wschodzie stanowi niewielkie sołectwo Biała. Łącznie jest to 14 miejscowości.

2.1.2. Polityka przestrzenna gminy

Podstawowym dokumentem regulującym warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy ⁵ KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ⁶.

Polityka przestrzenna stanowi świadomą działalność podmiotu publicznego, jakim jest samorząd gminy. Studium kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ma na celu określenie długofalowego procesu kształtowania i ewolucji struktury przestrzennej jej obszaru wynikającą z uwarunkowań stanu, potrzeb i wymogów ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, uwarunkowań, potrzeb i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a także kierunków polityki przestrzennej przyjętej przez państwo oraz regulacji prawnych dotyczących gospodarki przestrzennej.

Głównym celem rozwoju przestrzennego gminy jest:

**„WSZECHSTRONNY ROZWÓJ GMINY ZGODNIE Z ZASADĄ
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU”.**

Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju oznacza trwałe dążenie do zachowania równowagi pomiędzy procesami związanymi z wykorzystaniem zasobów gminy przez wszystkich użytkowników przestrzeni, a prawidłowym funkcjonowaniem środowiska przyrodniczego. W urbanizującej się gminie, w połączeniu z urbanizacją pobliskich obszarów i rozwojem Tarnowa osiągnięcie zrównoważonego rozwoju jest dużym wyzwaniem.

Główny cel polityki przestrzennej Gminy kierunkuje także realizację celów w sferach: społecznej, ekonomicznej, przyrodniczej, kulturowej, przestrzennej, komunikacyjnej.

Działania gwarantujące stosowanie w praktyce zasad zrównoważonego rozwoju gminy, to m.in.:

- ↳ poprawa struktury przestrzennej i struktury urbanistycznej gminy;
- ↳ poprawa jakości środowiska pracy, zamieszkania i wypoczynku na obszarach wiejskich jako niezbędny warunek ochrony zdrowia i polepszenia samopoczucia człowieka;

⁵ Zał. nr 1 do Uchwały nr XIX/161/2008r. Rady Gminy Tarnów z dn.30.01.2008r.

⁶ Zał. Nr 2 do Uchwały nr XIX/161/2008r. Rady Gminy Tarnów z dn.30.01.2008r.

- ↳ rozwój nowych terenów aktywności gospodarczej produkcyjnej i usługowej z zagwarantowaniem bezpośredniego dojazdu z podstawowego lub uzupełniającego – stałego układu drogowego;
- ↳ realizowanie urozmaiconych i dobrze wyposażonych tras rowerowych;
- ↳ wdrożenie nowoczesnego systemu gromadzenia i utylizacji odpadów w skali gminy;
- ↳ zapewnienie szerokiego dostępu do infrastruktury technicznej będącej w gestii gminy jak również komercyjnych dostawców.

2.1.3. Infrastruktura techniczna

SIEĆ WODOCIĄGOWA

System zbiorowego zaopatrzenia Gminy w wodę obejmuje całą gminę. Rzeka Dunajec jest głównym źródłem wody pitnej dla większości sołectw Gminy Tarnów. Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Tarnów są przede wszystkim wodociągi zbiorcze wykonane w latach dziewięćdziesiątych na terenie poszczególnych wsi. Wodociągi te bazują na wodzie z sieci wodociągu komunalnego „Tarnów”, dla którego źródłem wody jest rzeka Dunajec poprzez istniejące ujęcia wody:

- ↳ ujęcie infiltracyjne „Świerczków”
- ↳ ujęcie Zbylitowska Góra I,
- ↳ ujęcie Zbylitowska Góra II

Zdolność produkcyjna w/w ujęć wynosi 58 300 m³ /d.

Na terenie gminy w miejscowości Radlna znajduje się ujęcie wody pitnej o wydajności 7,2 m³/h. Z ujęcia korzystają mieszkańcy Radlnej. Długość czynnej sieci rozdzielczej według stanu na 31.12.2014 roku wynosiła 197,7 km, ilość przyłączy 5 307, ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym wynosiła 618 dam³, Z wodociągu sieciowego korzystało 93% gospodarstw domowych. Pod względem zwodociągowania Gmina Tarnów znajduje się w czołówce gmin województwa małopolskiego.

SIEĆ KANALIZACYJNA

Według danych GUS ilość odprowadzanych ścieków z terenu gminy Tarnów w roku 2014 wyniosła 934,0 dam³ . System zbiorczych urządzeń kanalizacyjnych z odprowadzaniem ścieków do Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Tarnowie obejmuje wszystkie miejscowości Gminy z wyjątkiem niektórych odcinków przewidzianych do realizacji w okresie do 2020 roku. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 258 km. W ramach kanalizacji na terenie gminy wykonano 4983 przyłączy. Do całkowitego skanalizowania gminy Tarnów pozostało wykonanie 250 przyłączy. Na koniec 2014 roku wyniosło 75,9%, a na koniec 2015 roku ok. 85%.

Wszystkie znaczące podmioty gospodarcze – Zakład Przetwórstwa Mięsnego Rol-Pek Leszek Roleski, Firma Roleski w Zbylitowskiej Górze, LEIER S.A. w Woli Rzędzińskiej oraz Zajazd Dunajec w Zgłobicach, Wyższe Seminarium Duchowne w Błoniu wykonały podłączenia wytworzonych ścieków sanitarnych i przemysłowych do kanalizacji. Tylko Operator Logistyczny Paliw Płynnych sp. z o.o. Baza paliw nr 9 w Woli Rzędzińskiej oczyszcza wytworzone ścieki sanitarne, przemysłowe i opadowe w zespole oczyszczalni mechanicznej i biologicznej z odprowadzeniem do potoku Przymes na podstawie posiadanego pozwolenia wodnoprawnego.

Do roku 2020 ma nastąpić ukończenie pozostałych odcinków kanalizacji sanitarnej w poszczególnych miejscowościach i tym samym zostanie zakończony proces skanalizowania gminy.

Poziom skanalizowania gminy Tarnów określa się jako dobry. Na terenie gminy ścieki nie zagrażają zanieczyszczeniu środowiska m.in. wód podziemnych, cieków wodnych i potoków. Wszystkie miejscowości mają dostęp do kanalizacji, praktycznie wszystkie gospodarstwa są podłączone do sieci dzięki temu zmniejszyło się zagrożenie zanieczyszczenia środowiska terenów zamieszkałych. Podniósł się standard życia mieszkańców i jakość środowiska naturalnego.

SIEĆ GAZOWA

Aktualnie na terenie gminy Tarnów występuje szereg sieci i urządzeń gazowniczych zasilających odbiorców komunalnych i obiekty, w tym: gazociągi wysokoprężne, stacje redukcyjne gazu I oraz rozdzielcze sieci gazowe średniego i niskiego ciśnienia. Sieci te i obiekty są w eksploatacji Karpackiego Okręgowego Zakładu Gazownictwa z siedzibą w Tarnowie. Całość gminy jest obecnie zgazyfikowana.

GOSPODARKA ODPADAMI

1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 01.07.2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa ta wprowadziła zupełnie nowe podejście do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. System ten zaczął obowiązywać od 01 lipca 2013 r.

Odpady komunalne na terenie Gminy Tarnów są odbierane ze wszystkich nieruchomości, zarówno zamieszkałych, jak też niezamieszkałych (firmy, instytucje, prowadzący działalność gospodarczą, właściciele działek rekreacyjnych, ogrody działkowe itp.).

Gospodarka odpadami na terenie województwa małopolskiego realizowana jest zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego (PGOWM7). Nowy PGOWM został opracowany na lata 2012–2017 z perspektywą do 2020. Jego realizacja jest oparta o regiony gospodarowania odpadami (RGOK) i instalacje regionalne.

⁷ Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego (PGOWM)

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Gmina Tarnów posiada dobrze rozwiniętą sieć elektroenergetyczną. Przez teren Gminy Tarnów przebiega sieć przesyłowa wysokiego napięcia. Jej operatorem jest Spółka Polskie Sieci Elektroenergetyczne -Wschód S.A.

Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja węzłowa 400/110 kV (Tarnów Południe) w miejscowości Radlna. Stacja ta powiązana jest po stronie 400 kV z liniami napowietrznymi 400 kV relacji Tarnów-Rzeszów oraz Tarnów-Tucznawa. Obecne zapotrzebowanie jest w pełni pokrywane przez istniejący system elektroenergetyczny.

Na terenie gminy nie występuje produkcja ze źródeł odnawialnych, nie ma również kogeneracji.

SIEĆ DROGOWA

Zasadniczą osią komunikacyjną gminy Tarnów jest droga międzynarodowa E4: Zgorzelec, Wrocław Katowice, Kraków, Tarnów, Rzeszów, Medyka (bezpośrednio biegnie w gminie przez Zgłobice i Zbylitowską Górę), krzyżująca się drogą krajową (Nr 73) Warszawa - Kielce - Nowy Sącz. Drugim ważnym traktem komunikacyjnym jest droga krajowa (Nr 997) Tarnów - Krynica, przebiegająca przez Tarnowiec, Nowodworze, Porębę Radlną, Łękawkę przez Tuchów do Krynicy. Atutem gminy Tarnów jest położenie w bezpośredniej bliskości miasta Tarnowa, tranzytowy charakter dróg, bliskość przejść granicznych. Do granicy z Ukrainą jest 180 km., ze Słowacją 100 km., z Niemcami 500 kilometrów. Najbliższe lotniska obsługujące również loty międzynarodowe znajdują się w odległości 80 km od Tarnowa, w Balicach k./Krakowa i Jasionce k./Rzeszowa.

Ogółem długości dróg na terenie gminy wynosi 283 kilometry.

2.2.Sfera społeczna

2.2.1.Demografia

Gmina Tarnów jest największą gminą powiatu tarnowskiego. Gmina liczy 25074 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. Porównując pełne lata statystyczne liczba ludności w gminie wzrosła od 2002 do 2015 o 15,6 %. Średni wiek w gminie wynosi 37,8 lat.

Największą miejscowością gminy pod względem liczby mieszkańców jest Wola Rzędzińska, której mieszkańcy stanowią 23,59% ogólnej liczby ludności gminy Tarnów. Natomiast najmniejszą miejscowością jest wieś Biała, 2,06% ogółu gminy.

Gęstość zaludnienia wynosi 303 os/km².

Ludność Gminy Tarnów stanowi ponad 12,50 % ludności powiatu tarnowskiego, 2,09% ludności gmin wiejskich województwa małopolskiego oraz 0,74% całego województwa.

Tabela 1. Ludność Gminy Tarnów na tle województwa, powiatu tarnowskiego i gmin wiejskich województwa (stan na 31.12.2015 r.)⁸

MAŁOPOLSKIE	3 372 618 osób		
	MAŁOPOLSKIE - GMINY WIEJSKIE	1 200 054 osób	
0,74%	2,09 %	Powiat tarnowski	200 600 osób
		12,52%	Gmina Tarnów 25 074 osoby

Pod względem gęstości zaludnienia (303 osoby na km²) Gmina Tarnów zajmuje 1 miejsce wśród 16 gmin wiejskich powiatu tarnowskiego.

Wskaźnik gęstości zamieszkania gminy jest niższy o ok.36 % od średniej gęstości zaludnienia województwa małopolskiego, liczącej około 222 osoby/km², wyższy o ok.16 % od średniej w kraju, liczącej 122 osoby/km².

Również w porównaniu do gmin wiejskich województwa (średnio 122 osób/1km²), obszar gminy charakteryzuje się znacznie większym zagęszczeniem ludności.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Tarnów na tle gmin powiatu tarnowskiego (stan na 31.12.2015 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	na 1 km ²	Liczba ludności gmin, jako % liczby ludności powiatu tarnowskiego	Miejsce w powiecie	
Powiat tarnowski	200 156	141		ze względu na liczbę ludności	ze względu na gęstość zaludnienia
Ciężkowice	11283	109	5,63	10	11
Gromnik	8773	126	4,38	13	9
Lisia Góra	14900	143	7,44	4	7
Pleśna	11952	144	5,97	8	6
Radłów	9767	113	4,87	12	10
Ryglice	11709	100	5,84	9	13
Rzepiennik Strzyżewski	6774	96	3,38	15	14
Skrzyszów	14073	163	7,03	5	5
Szerzyny	8038	98	4,01	14	15
Tarnów	25074	303	12,52	1	1
Tuchów	18131	182	9,05	3	3
Wierzchosławice	10727	142	5,35	11	8

⁸ Źródło: Podregiony 2016_woj.małopolskie /GUS Kraków

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	na 1 km ²	Liczba ludności gmin, jako % liczby	Miejsce w powiecie	
Wietrzychowice	4004	83	2,00	16	16
Wojnicz	13353	168	6,67	6	4
Zakliczyn	12404	102	6,19	7	12
Żabno	18937	187	9,46	2	2

Poniższa tabela przedstawia rozkład ludności w sołectwach gminy. Najwięcej osób zamieszkuje sołectwa: Wola Rzędzińska (5915 osób), Zgłobice (2865 osoby), Zbylitowska Góra (2663 osoby), natomiast najmniej w sołectwie Biała (517 osób).

Tabela 3.Stan ludności w sołectwach Gminy Tarnów

lp.	Sołectwo	% do ogółu
1	Biała	2,06
2	Błonie	3,24
3	Jodłówka Wałki	4,86
4	Koszyce Małe	7,74
5	Koszyce Wielkie	11,11
6	Łękawka	2,89
7	Nowodworze	3,12
8	Poręba Radlna	3,05
9	Radlna	2,83
10	Tarnowiec	8,99
11	Wola Rzędzińska	23,59
12	Zawada	4,41
13	Zbylitowska Góra	10,62
14	Zgłobice	11,42
	Razem	100,00 %

Źródło: Urząd Gminy Tarnów

Obecnie w Gminie Tarnów zaobserwować można prawie równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet przewyższa nieznacznie liczbę mężczyzn (ok.1,12 %).

Tabela 4.Struktura ludności Tarnów w podziale na płeć w latach 2012-2015

	jm	2012	2013	2014	2015
ogółem	osoba	24844	25052	25254	25557

mężczyźni	osoba	12276	12395	12505	12635
	%	49,41%	49,48%	49,52%	49,44%
kobiety	osoba	12568	12657	12749	12922
	%	50,59%	50,52%	50,48%	50,56%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Tarnów na przestrzeni lat widoczny jest niekorzystny trend wzrostowy w zakresie liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym.

Analizując dane statystyczne stanu ludności w Gminie Tarnów w analizowanym okresie 2012-2015, zauważymy ogólnie wzrost ludności (o 2,87 %).

Według informacji z 2015 r., 64,13% ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 19,93%, a w poprodukcyjnym 15,94 % ogółu.

Tabela 5. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Tarnów [2012-2015]

	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba
w wieku przedprodukcyjnym	5231	5157	5097	5093
w wieku produkcyjnym	15989	16128	16249	16390
w wieku poprodukcyjnym	3624	3767	3908	4074
	% udział w ogólnej liczbie mieszkańców			
w wieku przedprodukcyjnym	21,06%	20,59%	20,18%	19,93%
w wieku produkcyjnym	64,36%	64,38%	64,34%	64,13%
w wieku poprodukcyjnym	14,59%	15,04%	15,47%	15,94%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Struktura ekonomiczna grup wiekowych w Gminie jest na chwilę obecną dość korzystna, ale z analizy wynika, iż w Gminie Tarnów zauważalny jest proces starzenia się społeczeństwa – liczba osób starszych rośnie w stosunku do lat ubiegłych (wzrost o 1,35%). Jednocześnie zauważalny jest spadek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (wzrost o 1,13%) i produkcyjnym o 0,23%.

Tempo zmian w strukturze ekonomicznej ludności w Gminie Tarnów nie jest korzystne, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym maleje szybciej niż w wieku produkcyjnym. Największy wzrost obserwuje się w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym (1,35%).

Zmiany w strukturze ludności stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych - głównie w obszarze polityki społecznej i edukacji.

2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w PUP w Tarnowie zarejestrowanych było 12738 osób bezrobotnych z terenu miasta Tarnowa i powiatu tarnowskiego, w tym 11 431 (89,74 % ogółu), to osoby bez prawa do zasiłku, a 1307 (10,26 % ogółu) - z prawem do zasiłku.

Poziom bezrobocia w końcu grudnia 2015 roku był o 2217 osób niższy w porównaniu do poziomu z końca 2014 roku. W 2015r. 64,1% osób bezrobotnych (8167 os.) to osoby zamieszkałe na terenie powiatu tarnowskiego. Pozostałe 35,9% osób bezrobotnych (4571 os.) stanowią mieszkańcy Tarnowa.

W powiecie tarnowskim w okresie od stycznia do grudnia 2015 roku bezrobocie zmniejszyło się o 1425 osób.

Struktura bezrobotnych wg wieku⁹

W 2015 roku wśród bezrobotnych zmniejszył się odsetek ludzi młodych w wieku do 35 lat, ale nadal ludzie młodzi stanowili liczną grupę - 48,7% ogółu bezrobotnych. Odsetek bezrobotnej młodzieży w wieku do 25 lat zmniejszył się o 3,5 punktu procentowego z 23,2% do 19,7%, a odsetek osób w wieku 25-34 lata wzrósł nieznacznie z 28,6% do 29,0%. Natomiast udział osób ze starszych grup wiekowych pow. 35 lat, wzrósł łącznie o 3,1 punktu procentowego, w porównaniu do poziomu z końca 2014 roku. Najbardziej w ostatnich 3 latach wzrasta odsetek osób najstarszych powyżej 60 roku życia.

Na koniec listopada 2015 r. średnia stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 9,6%. Małopolska ze stopą 8,2% zajmowała trzecie miejsce w kraju, pod względem najniższej stopy bezrobocia. Powiat tarnowski, ze stopą bezrobocia 11,6%, zajmował 16 miejsce na liście powiatów w Małopolsce, a wskaźnik stopy był o 1,8% niższy w porównaniu do stanu z końca listopada 2014 roku (12,9%).

Tabela 6 Bezrobocie -stan na 31.12.2015 r. (PUP Tarnów)

	2012	2013	2014	2015
	Stopa bezrobocia (%)			
<i>Polska</i>	13,4	13,4	11,4	9,6
<i>województwo małopolskie</i>	11,4	11,5	9,7	8,2
<i>powiat tarnowski</i>	15,1	15,3	13,4	11,6

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

⁹ Informacja roczna o sytuacji na rynku pracy w regionie tarnowskim w 2015 roku-źródło: PUP Tarnów

W Gminie Tarnów na koniec 2015r. zarejestrowanych było 1048 osób, wśród których 59,55% stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupę bezrobotnych ogółu bezrobotnych z Gminy Tarnów stanowiły osoby do 30 roku życia (47,60 %) oraz powyżej do 55 roku życia 41% . Prawo do zasiłku posiadało zaledwie 9,4 % ogółu zarejestrowanych. Wśród bezrobotnych 69,85% to osoby długotrwale bezrobotni.

Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym (32,34%). Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny.

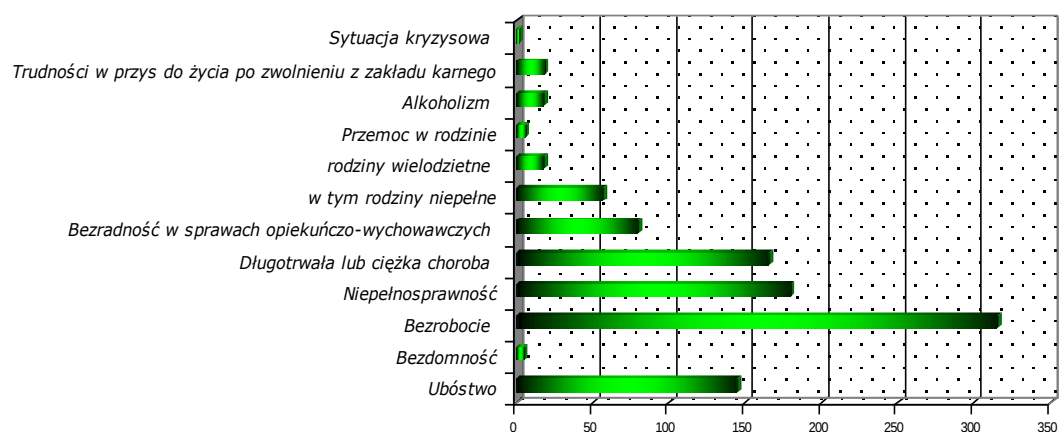
Długotrwale występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.

Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, władze Gminy powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych.

2.2.3. Pomoc społeczna

Zgodnie z danymi Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, w 2015 roku ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Tarnów korzystało 8,12% ogółu mieszkańców Gminy (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania).

Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej i przyznawania pomocy przez GOPS jest: ubóstwo, bezrobocie, wielodzietność, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i długotrwała choroba. Szczegółowe przyczyny przyznania pomocy, przez GOPS przedstawia poniższe zestawienie:

Przestrzenny wskaźnik zagrożenia problemami społecznymi wyrażony został liczbą osób w rodzinach, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problemy: bezrobocie, potrzebę ochrony macierzyństwa wielodzietność, ubóstwo.

W Gminie Tarnów ze świadczeń pomocy społecznej korzysta 2206 osoby. Szczegółowe dane przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Powody przyznania świadczeń pomocy społecznej (2015r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
Ubóstwo	145	449
Bezdomność	5	6
Bezrobocie	316	1023
Niepełnosprawność	180	425
Długotrwała lub ciężka choroba	166	373
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	80	295
w tym rodziny niepełne	57	172
rodziny wielodzietne	18	103
Przemoc w rodzinie	6	19
Alkoholizm	18	38
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	19	45
Sytuacja kryzysowa	2	7

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana z **bezrobociem**. Problem ten dotyczy aż 49,33% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w Gminie Tarnów . Odsetek klientów pomocy

społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa¹⁰ z każdym rokiem się zwiększa i waha się w granicach od 16,65% w 2012r. do 21,65% w 2015r.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest wiele rodzin wieloproblemowych, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

2.2.4. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Co roku wspólnie opracowywany jest Program Współpracy Gminy Tarnów z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, który stanowi element polityki społecznej gminy. Jego zadaniem jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego poprzez partnerstwo między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi, umacnianie lokalnych działań, stwarzanie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz gminy oraz umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektu konkretnych zadań publicznych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki; kultury, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego; promocji gminy; profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Przebiega w różnych formach: zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, publikowania ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych Urzędu Gminy, udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w sesjach Rady Gminy z możliwością zabierania głosu.

Tabela 8. Organizacje pozarządowe w podziale na miejscowości.

Wyszczególnienie		Liczba organizacji pozarządowych
OGÓŁEM GMINA		27
1	Biała	1
2	Błonie	0
3	Jodłówka-Wałki	1
4	Koszyce Małe	1
5	Koszyce Wielkie	3
6	Łękawka	0
7	Nowodworze	0

¹⁰ na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną

8	Poręba Radlna	1
9	Radlna	1
10	Tarnowiec	4
11	Wola Rzędzińska	10
12	Zawada	0
13	Zbylitowska Góra	1
14	Zgłobice	4

Najwięcej organizacji pozarządowych jest zarejestrowanych w Woli Rzędzińskiej (10) , natomiast w czterech miejscowościach: Błonie, Łękawka, Nowodworze oraz Zawada organizacje pozarządowe nie są zarejestrowane.

2.2.5. Poziom kapitału społecznego

Jednym z niezwykle istotnych elementów poddanych analizie w ramach sfery społecznej w Gminie Tarnów jest poziom kapitału społecznego. Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze między ludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej.

Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej, w wyborach samorządowych, do sejmiku RP oraz prezydenckich z lat 2014 i 2015.

Z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności bardziej istotne powinny być wybory samorządowe. Istotność tego głosowania przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. Zadania szczebla lokalnego w porównaniu do centralnych są bardziej konkretne i szczegółowe. Również problemy są bardziej techniczne i w inny sposób niż ogólnokrajowe, powinny interesować i poruszać mieszkańców.

2.2.6. Bezpieczeństwo

Istotnym wskaźnikiem warunkującym, jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń. Przekłada się ona, bowiem na poczucie bezpieczeństwa, które z jednej strony może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego mieszkańców, a z drugiej strony może prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych.

Tabela 9. Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych oraz przestępstw gospodarczych z uwzględnieniem czynów karalnych osób nieletnich tj. do 17-tego roku życia (stan na 31.12.2015r.)

Wyszczególnienie		
OGÓŁEM GMINA		153
1	Biała	4
2	Błonie	0
3	Jodłówka-Wałki	15
4	Koszyce Małe	14
5	Koszyce Wielkie	10
6	Łękawka	2
7	Nowodworze	4
8	Poręba Radlna	4
9	Radlna	8
10	Tarnowiec	13
11	Wola Rzędzińska	38
12	Zawada	12
13	Zbylitowska Góra	17
14	Zgłobice	12

Przestrzenny rozkład przestępstw i wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w Gminie Tarnów obejmuje przestępstwa i wykroczenia stwierdzone, poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi, w tym: czyny karalne nieletnich. Najwyższe wartości tego wskaźnika koncentrują się w miejscowościach Wola Rzędzińska (38), Zbylitowska Góra (17) oraz Jodłówka -Wałki (15) czy Koszyce Małe (14).

2.3. Strefa gospodarka

Gospodarka gminy koncentruje się głównie w dwóch działach: rolnictwo i działalność gospodarcza małych firm. Rozczłonkowanie obszarów gminy nie sprzyja prawidłowej polityce przestrzennej, powoduje również: podział na kilka różnych funkcjonalnie i nie spójnych części, dla których trudno wypracować jednolitą politykę zarządzania przestrzenią. Na rozwój Gminy Tarnów mają wpływ dwa rodzaje czynników:

- zewnętrzny – stanowi go sąsiedztwo miasta Tarnowa,
- wewnętrzny – stanowią go istniejące zakłady przemysłowe, w niewielkiej części rolnictwo i usługi.

Ponadto od kilku lat można zauważyć zjawisko coraz częstszego osiedlania się mieszkańców miasta Tarnowa na terenie gminy i w związku z tym utworzenie się obszarów o charakterze strefy podmiejskiej, będących ściśle związanych funkcjonalnie z miastem.

Drugim ważnym czynnikiem rozwoju gminy jest produkcja i zatrudnienie w usytuowanych tutaj zakładach przemysłowych i produkcyjnych, do których należą:

- Leier Polska S.A. w Woli Rzędzińskiej,
- Tarnowskie Zakłady Osprzętu Elektrycznego TAREL w Woli Rzędzińskiej,
- Firma Roleski w Zbylitowskiej Górze,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego ROL-PEK w Zbylitowskiej Górze,
- ZPH POLMARK Marek Rzepka w Woli Rzędzińskiej,
- FUH GRANIMEX Tomasz Smosna,
- Usługi Budowlane WES-BUD Wiesław Frys w Tarnowie,

jak również oraz firmy transportowe, remontowe, budowlane, instalacyjne, piekarnie, cukiernie, handlowe.

Gmina jest gminą wiejską, dlatego też rolnictwo odgrywa ważną rolę w lokalnej gospodarce, jednak przeważają gospodarstwa małe o powierzchni nie przekraczającej 2 ha. Dużych gospodarstw liczących ponad 10 ha jest zaledwie 11, co stanowi 0,63% wszystkich gospodarstw. W produkcji dominuje samozaopatrzenie gospodarstw, chociaż zauważa się tendencje do wzrostu zainteresowania produkcją warzywniczo-ogrodniczą na potrzeby pobliskiego rynku miejskiego oraz dla przetwórstwa rolno-spożywczego. Należy stwierdzić, że mimo dobrych warunków glebowych i klimatycznych, uzyskiwane wyniki zarówno w produkcji roślinnej jak i zwierzęcej są niskie.

W 2015 roku w gminie Tarnów było zarejestrowanych 1933 podmiotów gospodarczych, stanowiły 0,53% liczby podmiotów gospodarczych w Małopolsce. W zdecydowanej większości były to firmy mikro.

Tabela 10. Podmioty wg klas wielkości

	2012	2013	2014	2015
0 - 9	1728	1792	1851	1894
10 - 49	76	75	78	77
50 - 249	12	10	10	10
250 - 999	1	1	1	1
ogółem liczba firm	1817	1878	1940	1982

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Jednostki wpisane do rejestru REGON w 84,7 % należą do sektora prywatnego. Dane te świadczą pozytywnie o rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy i wskazują na siłę potencjału sektora prywatnego gospodarki. Istotne jest również to, że jest to dalszy systematyczny wzrost w stosunku do lat poprzednich. W 2015 r. w gminie funkcjonowało o 7,69% więcej podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON niż w 2012r.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Gminie Tarnów, na tle powiatu tarnowskiego i województwa małopolskiego w latach 2012-2015

Jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
MAŁOPOLSKA	343 375	351 074	356 785	363883
Powiat tarnowski	11 026	11 456	11 725	12013
Gmina Tarnów	1817	1878	1940	1982

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL)

Udział % podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON
w Gminie Tarnów w liczbie podmiotów:

MAŁOPOLSKA	0,53%	0,53%	0,54%	0,54%
powiatu tarnowskiego	16,48%	16,39%	16,55%	16,50%
W tym:	Sektor prywatny			
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1521	1567	1600	1638
sektor prywatny - spółki handlowe	58	63	75	74
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	4	4	4
sektor prywatny - spółdzielnie	4	4	4	5
sektor prywatny - fundacje	1	2	3	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	53	54	56	58

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

W Gminie Tarnów w 2015 r. wśród 1982 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON 69,32% stanowiły podmioty "pozostałej działalności", 28,51 % przemysł i budownictwo oraz 2,17 % rolnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Tabela 12. Podmioty wg rodzajów działalności

	2012	2013	2014	2015
ogółem	1817	1878	1940	1982
<i>rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	49	47	46	43
<i>przemysł i budownictwo</i>	507	525	531	565
<i>pozostała działalność</i>	1261	1306	1363	1374

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

2.4. Sfera środowiskowa

Teren Gminy Tarnów jest bardzo zróżnicowany: południowa jej część jest górzysta położona na obszarze Pogórza Karpackiego, natomiast część północno-wschodnia i zachodnia na obszarze Kotliny Sandomierskiej. Miejscowości Tarnowiec, Zawada, Nowodworze, Poręba Radlna, Radlna i Łękawka znajdują się na obszarze Pogórza Ciężkowickiego, gdzie wysokość wzniesień osiąga 398 m.n.p.m. obszarami górzystymi jest również teren Wysoczyzny Wojnickiej w rejonie Zgłobic, Błonia i Zbylitowskiej Góry.

Równinna Kotlina Sandomierska obejmuje obszar Równiny Nadwiślańskiej na której leży miejscowość Biała. Natomiast w granicach Płaskowyżu Tarnowskiego znajdują się miejscowości Wola Rzędzińska i Jodłówka-Wałki.

Przez teren gminy przepływa kilka rzek, m.in. Dunajec, który wyznacza zachodnie granice gminy. We wschodniej części płynie Wątok. Na południu Radlanka oraz kilka mniejszych potoków, które okresowo stanowią poważne zagrożenie dla tych rejonów przy gwałtownym przybraniu wód. Również rzeka Biała stanowi pewne niebezpieczeństwo dla obszarów przez które przepływa.

Lasy zajmują powierzchnię 1063,52 ha, z czego praktycznie 70% stanowi własność prywatną. Duże kompleksy leśne znajdują się w miejscowościach Jodłówka-Wałki, Woli Rzędzińskiej w okolicy Łękawki i Poręby Radlnej oraz w zachodniej części gminy. Część południowa gminy, miejscowości Zgłobice, Koszyce Małe, Radlna, Poręba Radlna, Łękawka i Zawada objęte są Obszarem Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego.

3. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI

3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji.

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto sołectwa¹¹ jako jednostki urbanistyczne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji¹².

Rysunek 2. Podział administracyjny Gminy Tarnów - granice sołectw jednostek urbanistycznych podlegających diagnozie wskaźników delimitacji.

Źródło : www.gmina.tarnow.pl

¹¹ Dla usystematyzowania zbierania danych przyjęto sołectwo, jako najmniejszą jednostkę poddawaną analizie i najłatwiejszą do przebadania przez dostawców danych.

¹² Wskaźniki określone w wytycznych MR (w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dokument przyjęty w dniu 2 SIERPNIA 2016r.) opisujące negatywne zjawiska społeczne: poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

3.1.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.

Charakter powiązań układów przestrzennych w strukturze sieci osadniczej jest jednym z podstawowych czynników generujących rozwój poszczególnych elementów tej struktury.

Miasto Tarnów stanowi podstawowy czynnik rozwojowy i obsługowy dla gminy w zakresie:

- administracyjnym – znajduje się tu siedziba Urzędu Gminy, Starostwa Powiatowego, urzędy obsługi z zakresu ubezpieczeń społecznych, bankowe, skarbowe itp.,
- rynku pracy,
- komunikacji i infrastruktury technicznej – bliskość krajowych i międzynarodowych tras drogowych i kolejowych, obsługa w zakresie zaopatrzenia w wodę (wspólny wodociąg), kanalizację ściekową (oczyszczalnia ścieków w Tarnowie) itp.,
- usług ponadpodstawowych – szkolnictwo, usługi ochrony zdrowia, kultury, handel i inne specjalistyczne.

Mieszkalnictwo stanowi główną funkcję gminy z uwagi na tereny objęte przez budownictwo mieszkaniowe, wzmożony ruch budowlany, ceny terenów budowlanych, parcie społeczne na wyznaczanie dodatkowych terenów pod zabudowę, tendencje do osiedlania się ludności spoza gminy, wybitnie podmiejski charakter zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy przeważają nowe budynki typu zabudowy jednorodzinnej, niekiedy nawet o charakterze rezydencjalnym. Najbardziej intensywny rozwój mieszkalnictwa obserwuje się w południowej części gminy, na terenach wsi bezpośrednio sąsiadujących z miastem Tarnów. Tam też są najlepsze przeciętne warunki mieszkaniowe. Stosunkowo dobre jest wyposażenie mieszkań w instalacje wodociągowe, w energię elektryczną i kanalizację.

Ważnym elementem generującym rozwój gminy jest dostępność do traktatów komunikacyjnych. Gmina Tarnów położona jest wzdłuż ważnych traktów komunikacyjnych. Zasadnicze znaczenie komunikacyjne dla gminy Tarnów ma autostrada A-4: Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Tarnów – Rzeszów – Medyka, krzyżująca się z drogą krajową Nr 73: Warszawa - Kielce - Nowy Sącz.

Drugim ważnym traktem komunikacyjnym jest droga wojewódzka Nr 997: Tarnów - Krynica, przebiegająca przez Tarnowiec, Nowodworze, Porębę Radlną, Łękawkę, Tuchów do Krynicy. Inne ważne połączenie to droga powiatowa Tarnów- Mielec.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy przebiega autostrada stanowiąca ważną dla całego kraju szosę komunikacyjną. Lokalizacja w pobliżu północno-zachodniej części miasta Tarnowa węzła i zjazdu z tej autostrady niewątpliwie przyczynia się do lepszej dostępności poszczególnych miejscowości Gminy Tarnów.

Występuje tu niewielki ruch rekreacyjno-wypoczynkowy o wybitnie weekendowym znaczeniu. Gmina nie jest w sposób zadowalający przygotowana do pełnienia funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Brak przygotowanych odpowiednich terenów, ścieżek czy szlaków turystycznych i miejsc weekendowego wypoczynku.

Tabela 13. Powierzchnia i ludność sołectw Gminy Tarnów (stan na 31.12.2016r.)

L.P.	Sołectwo	Powierzchnia (w ha)	Udział % w ogólnej powierzchni gminy	Liczba ludności	Udział w ogólnej liczbie mieszkańców
1	Biała	171,37	2,07	517	2,06
2	Błonie	429,40	5,19	814	3,24
3	Jodłówka Wałki	708,19	8,56	1221	4,86
4	Koszyce Małe	460,24	5,56	1942	7,74
5	Koszyce Wielkie	444,57	5,37	2786	11,11
6	Łękawka	628,52	7,60	727	2,89
7	Nowodworze	230,42	2,78	783	3,12
8	Poręba Radlna	711,69	8,60	766	3,05
9	Radlna	317,77	3,84	712	2,83
10	Tarnowiec	355,16	4,29	2256	8,99
11	Wola Rzędzińska	2348,58	28,39	5915	23,59
12	Zawada	475,41	5,74	1107	4,41
13	Zbylitowska Góra	518,67	6,27	2663	10,62
14	Zgłobice	470,31	5,68	2865	11,42
Razem		8269,35	100	25074	100

Opracowanie własne na podstawie danych z UG Tarnów

3.2. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzgminnego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter Gminy Tarnów (gmina wiejska) i występujące tutaj zjawiska społeczne i demograficzne, jak również środowiskowe, przestrzenne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym ze wskazanych w ustawie o rewitalizacji poziomie.

Dla wyznaczonych obszarów (jednostek urbanistycznych – miejscowości) przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe techniczne i przestrzennie funkcjonalne¹³, czyli min. poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

¹³ Wskaźniki określone w wytycznych MliR (w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dokument przyjęty w dniu 2.08.2016r.) opisujące negatywne zjawiska społeczne : poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Tabela 14. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
DEMOGRAFIA	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = ((L_{\text{zam}} - L_{\text{wym}}) * 100) / L_{\text{mm}}$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy $\text{Wsk.deg.} = (L_{\text{ob}} * 100) / L_{\text{mg}}$	
	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = ((L_{\text{użm}} - L_{\text{zm}}) * 100) / L_{\text{mm}}$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.} = (L_{\text{ob}} * 100) / L_{\text{mg}}$	
	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania(%)		Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
RYNEK PRACY	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy w miejscowości i liczby bezrobotnych ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100% $\text{Wsk.deg.miej.} = (L_{\text{obm}} / L_{\text{bm}}) * 100\%$	Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie, stan na 31.12.2015 r.
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy i dłużej pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy $\text{Wsk.deg.} = (L_{\text{ob}} * 100) / L_{\text{mg}}$	
POMOC SPOŁECZNA	Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania z powodu ubóstwa	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = (L_{\text{z}} * 100) / L_{\text{mm}}$	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina Tarnów, stan 31.12.2015r.

	Razem kwalifikacja osób objęta pomocą ze względu na ubóstwo	1.Liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego 2.Liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych 3.Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych 4.Liczba osób korzystających z pomocy Banku żywności 5.Liczba osób korzystających z paczek świątecznych 6. Liczba osób korzystających z umorzenia podatków dla osób fizycznych	
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy $Wsk.deg. = (Lz * 100) / Lmg$	
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Lz * 100) / Lmm$	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina Tarnów stan 31.12.2015r.
	Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z korzystaniem z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie analizie poddano:	1.Liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego 2.Liczba osób korzystających z prac interwencyjnych (osoby bezrobotne zatrudniane przez gminę do prac porządkowych i opłacane z budżetu Gminy)	
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy $Wsk.deg. = (Lz * 100) / Lmg$	
EDUKACJA	Wyniki egzaminów 6-klasisty	Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności (przestępstwa i wykroczenia stwierdzone, poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi, w tym: czyny karalne nieletnich	Wskaźnik wyliczono jako iloraz przestępstw i wykroczeń w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Lzpg * 1000) / lms$	Komenda Miejska Policji w Tarnowie stan na 31.12.2015 r.
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Ilość przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych oraz przestępstw gospodarczych z uwzględnieniem czynów karalnych osób nieletnich tj. do 17-tego roku życia w gminie pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców gminy. $Wsk.deg. = (Lpw * 1000) / Lmg$	
INTEGRACJA SPOŁECZNA	Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w tym:	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczby uczniów zaangażowanych w inne zajęcia w	Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.

	Liczba uczniów zaangażowanych w inne zajęcia /pozalekcyjne np. sportowe/	sołectwie pomnożony przez 100 i liczby uczniów w miejscowości $Wsk.deg.soł. = (Liz * 100) / Lum$	
	<i>Wskaźnik syntetyczny degradacji</i>	<i>Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczby uczniów zaangażowanych w inne zajęcia w gminie pomnożony przez 100 i liczby uczniów w gminie</i> $Wsk.deg. = (Liz * 100) / Lug$	
	Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)	Wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu w miejscowości podzielony przez liczbę wyborców w miejscowości i liczby 100 $Wska.deg.miej. = (Logm / Lwybm) * 100$	Państwowa Komisja Wyborcza, stan na 31.12.2014 r.
	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Lopm * 100) / lms$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
	<i>Wskaźnik syntetyczny degradacji</i>	<i>Wskaźnik wyliczono, jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości</i> $Wsk.deg. = (Lz * 100) / Lmg$	

Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik **syntetyczny społeczny** jest gorszy niż średnia **dla całej gminy** może być potencjalnie uznany za zdegradowany, pod warunkiem występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1)gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

2)środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3)przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4)technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Tabela 15. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk gospodarczych, przestrzenno- funkcjonalnych do wyznaczania obszarów zdegradowanych

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
PODMIOTY GOSPODARCZE	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Izpg * 100) / Imm$	GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.
	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Izpg * 100) / lms$	GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według głównego miejsca wykonania	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Lwpg * 1000) / Lms$	GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015
UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	Niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba boisk w sołectwie pomnożony przez 1000 i liczby uczniów $Wsk.deg.soł. = (Lb * 1000) / Lus$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
		Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba przedszkoli w sołectwie pomnożony przez 1000 i liczby dzieci (3-5) gminy $Wsk.deg.soł. = (Lpsz * 1000) / Ld$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
SFERA TECHNICZNA	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losw * 100\%) / Lms$	Urząd Gminy Tarnów, stan na 31.12.2015 r.
	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losk * 100\%) / Lmm$	Urząd Gminy Tarnów stan na 31.12.2015 r.

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby budynków wybudowanych przed 1989 miejscowości i liczby budynków ogółem w miejscowości oraz liczby 100% Wska.deg.miej.= (Lb1989/Lbo)*100%	Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.
	Liczba budynków ze starymi piecami(do wymiany)	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu budynków z starym piecami zgłoszonymi do wymiany w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby budynków w miejscowości Wsk.deg.miej.= (Lob*100)/Lms	Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.
	Liczba budynków nieprzyłączonych do sieci kanalizacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby budynków nieposiadających przyłącza sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby budynków miejscowości	Urząd Gminy Tarnów , stan na 31.12.2015 r.

3.3.Diagnoza zjawisk negatywnych

3.3.1.Wskaźniki społeczne

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji *SFERA SPOŁECZNA* została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych¹⁴. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek statystycznych oraz całej Gminy. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy jednostkami statystycznymi oraz w stosunku do wartości średniej dla całej Gminy Tarnów.

DEMOGRAFIA

- saldo migracji na pobyt stały – stanowi obok przyrostu naturalnego jeden z najważniejszych czynników kształtujących liczbę ludności. W analizowanych miejscowościach 5 miejscowości w Gminie Tarnów charakteryzują się gorszym saldem migracji niż średnia dla Gminy. Są to miejscowości: Biała, Koszyce Wielkie, Radlna, Zawada i Zbylitowska Góra.
- przyrost naturalny – w gminie, występuje dodatni przyrost naturalny , jednak nie występuje on równomiernie, aż w 9 miejscowościach jest on niższy niż średnia dla Gminy.

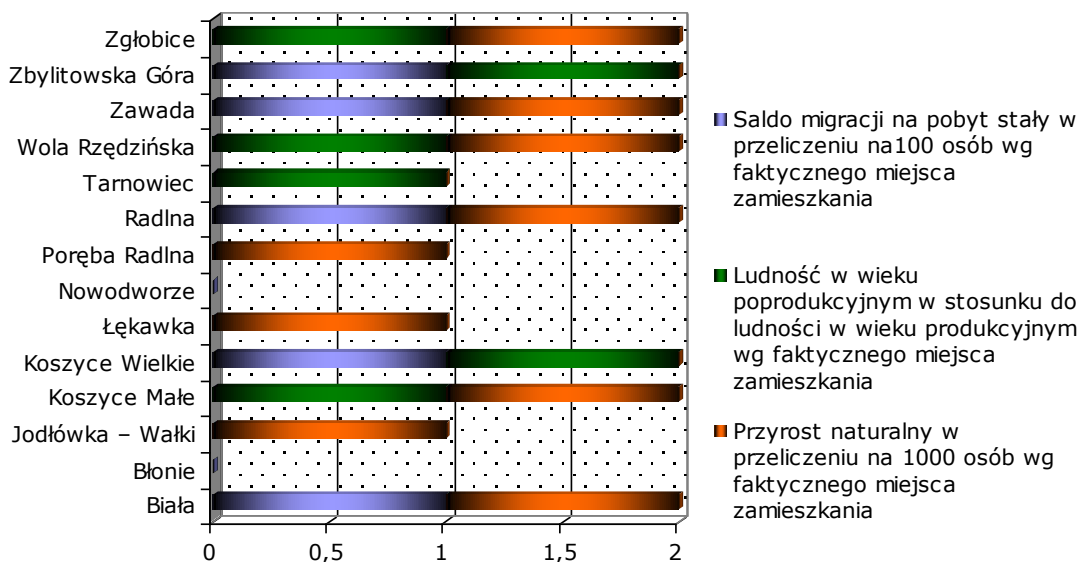
¹⁴ Źródło : Raport z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Tarnów (załącznik nr 13 do Uchwały Rady Gminy nr XXV/281/2017 Z DN.13.02.2017R.)

- stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym- wskaźnik ten potwierdza niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa- 6 miejscowości gminy ma niekorzystny wskaźnik, niż dana referencyjna dla całej Gminy.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA - demografia							
Wskaźnik porównawczy	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		SUMA
Jednostka urbanistyczna							
Biała	0,99	1	12,21%	0	2,12	1	2
Błonie	2,23	0	12,02%	0	2,68	0	0
Jodłówka – Wałki	1,87	0	12,27%	0	2,69	1	1
Koszyce Małe	1,31	0	14,78%	1	1,31	1	2
Koszyce Wielkie	0,51	1	14,90%	1	3,44	0	2
Łękawka	1,94	0	12,27%	0	1,69	1	1
Nowodworze	1,58	0	12,01%	0	2,53	0	0
Poręba Radlna	1,22	0	13,69%	0	1,44	1	1
Radlna	0,98	1	12,27%	0	1,09	1	2
Tarnowiec	1,71	0	15,84%	1	2,07	0	1
Wola Rzędzińska	1,96	0	15,05%	1	1,11	1	2
Zawada	0,68	1	11,23%	0	1,01	1	2
Zbylitowska Góra	1,02	1	14,12%	1	3,01	0	2
Zgłobice	1,42	0	15,02%	1	2,52	1	2
	1,18	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej.	14,01	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej.	2,6	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej.	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

**Rysunek 3. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA SPOŁECZNA-demografia
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA¹⁵**

RYNEK PRACY-BEZROBOCIE,POMOC SPOŁECZNA

Niepokojąco przedstawia się również ilość długotrwale bezrobotnych w strukturze mieszkańców, gdzie średnia dla gminy wynosi prawie 2,42%. Większym nasileniem zjawisko to występuje w sołectwach Biała , Koszyce Małe, Poręba Radlna, Radlna , Wola Rzędzińska czy Łękawka.

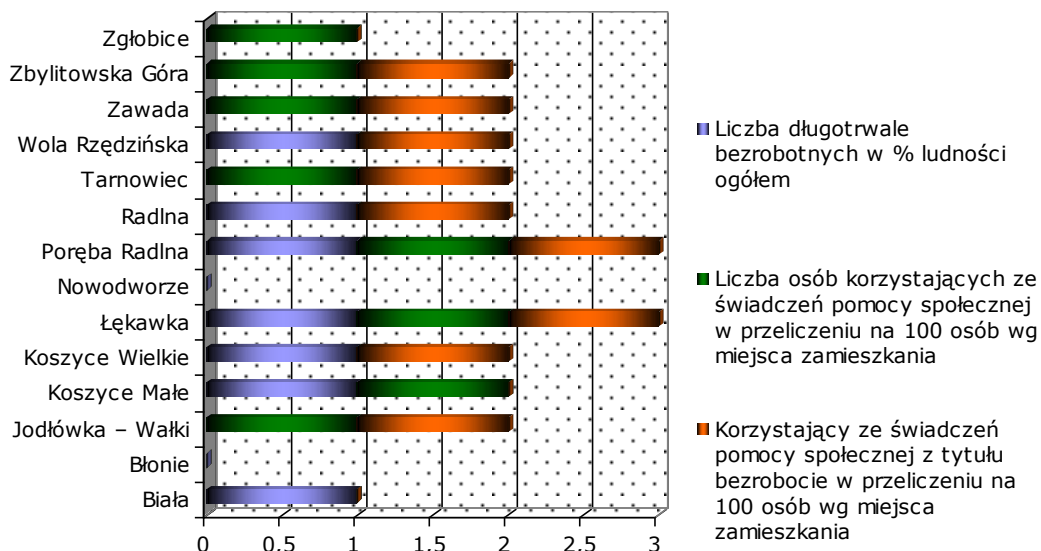
Ważnym problemem mającym często duży wpływ na pozostałe dysfunkcje wśród osób objętych pomocą społeczną w Gminie Tarnów jest bezrobocie. Problem bezrobocia, który jest silnie związany z problemem ubóstwa dotyka mieszkańców 9 miejscowości. Występuje w dużym nasileniu w sołectwach Jodłówki –Wałki, Koszyce Wielkie,Łękawka, Poręba Radlna, Radlna, Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zbylitowska Góra, Zgłobice oraz Zawada.

Duży udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej -w 2015 roku ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Tarnów korzystało 3,67% ogółu mieszkańców Gminy. Problem ten dotyka 8 sołectw , szczególne wysokie nasilenie występuje w sołectwach Tarnowiec i Łękawka.

¹⁵ *ibid*

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA – BEZROBOCIE, POMOC SPOŁECZNA							
Wskaźnik porównawczy	Liczba długotrwale bezrobotnych w % ludności ogółem		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		SUMA
Jednostka urbanistyczna							
Biała	4,06	1	2,32	0	1,16	0	1
Błonie	2,21	0	1,72	0	0,86	0	0
Jodłówka – Wałki	2,37	0	3,69	1	1,80	1	2
Koszyce Małe	2,78	1	3,71	1	0,41	0	2
Koszyce Wielkie	2,47	1	3,09	0	1,76	1	2
Łękawka	2,88	1	5,09	1	2,20	1	3
Nowodworze	1,91	0	1,79	0	1,15	0	0
Poręba Radlna	3,13	1	3,79	1	3,52	1	3
Radlna	3,79	1	3,51	0	2,53	1	2
Tarnowiec	1,77	0	6,29	1	1,82	1	2
Wola Rzędzińska	2,46	1	1,34	0	1,74	1	2
Zawada	1,62	0	3,79	1	3,07	1	2
Zbylitowska Góra	2,14	0	6,91	1	1,84	1	2
Zgłobice	2,37	0	4,89	1	1,47	0	1
	2,42%	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej.	3,67	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej.	1,72	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej.	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Rysunek 4. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA SPOŁECZNA-POMOC PUBLICZNA, BEZROBOCIE

POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, BEZPIECZEŃSTWO

Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki; kultury, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego; promocji gminy; profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Przebiega w różnych formach: zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, publikowania ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych Urzędu Gminy i w miesięczniku "NOWINY TARNOWSKIEJ GMINY -Pismo Samorządu Gminy Tarnów".

- **Frekwencja** w wyborach prezydenta RP (2015r.). Poziom aktywności mierzony aktywnością obywatelską i uczestnictwem w życiu publicznym poprzez udział w wyborach ogółem w gminie jest poziomie (59,65%) ale w miejscowościach o niskim kapitale społecznym jest niższy: Tarnowiec(56,80%) czy Jodłówki –Wałki (56,11%).

• Bezpieczeństwo publiczne.

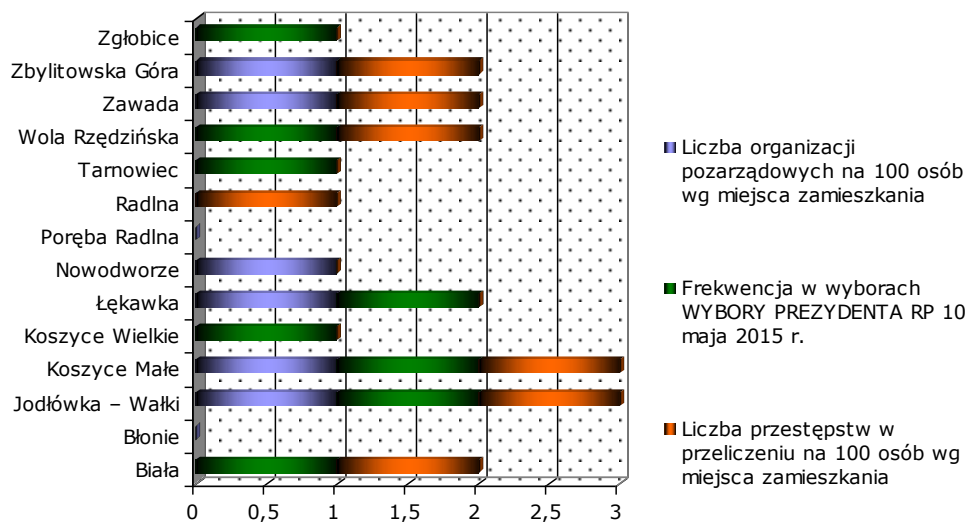
Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający, na jakość życia mieszkańców. Dla diagnozy wykorzystano informacje

dotyczące liczby przestępstw: kradzieże i rozboje oraz wybryki chuligańskie, których liczba ogółem w przeliczeniu na 100 osób waha się od 38 (miejscowość Wola Rzędzińska) do 0 (miejscowość Błonie).

- poziom edukacji na przykładzie egzaminów szóstoklasistów: egzamin jest powszechny i obowiązkowy. Przystąpienie do egzaminu jest warunkiem ukończenia szkoły. Analiza wskaźnika pokazuje dużą rozpiętość w wynikach od 59,9% do 75,3%.
- poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, dla zdiagnozowania niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym przeprowadzono diagnozę uczestnictwa w kulturze instytucjonalnej (aktywnościach organizowanych przez gminne instytucje kultury) Jak się okazuje tylko w 3 miejscowościach na terenie gminy nie ma problemu tej formy aktywności społecznej , w pozostałych jest ich mała ilość (1 organizacja pozarządowa).

	INTEGRACJA SPOŁECZNA KAPITAŁ SPOŁECZNY				BEZPIECZEŃSTWO		
Jednostka urbanistyczna	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Frekwencja w wyborach WYBORY PREZYDENTA RP 10 maja 2015 r.		Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Biała	0,19	0	57,29	1	7,73	1	2
Błonie	0,11	0	62,15	0	0	0	0
Jodłówka – Wałki	0,08	1	56,11	1	12,28	1	3
Koszyce Małe	0,05	1	59,25	1	7,20	1	3
Koszyce Wielkie	0,10	0	58,61	1	3,58	0	1
Łękawka	0	1	58,32	1	2,75	0	2
Nowodworze	0	1	66,94	0	5,10	0	1
Poręba Radlna	0,13	0	61,86	0	5,22	0	0
Radlna	0,14	0	63,64	0	11,23	1	1
Tarnowiec	0,17	0	56,80	1	5,76	0	1
Wola Rzędzińska	0,16	0	58,84	1	6,42	1	2
Zawada	0	1	63,68	0	10,84	1	2
Zbylitowska Góra	0,03	1	62,69	0	6,38	1	2
Zgłobice	0,13	0	58,59	1	4,18	0	1
	0,10	Degradacja	59,65%	Degradacja	6,10	Degradacja	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość wartości poniżej ref.	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość wartości poniżej ref.	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość powyżej wartości ref.	

Rysunek 5. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA INTEGRACJA SPOŁECZNA KAPITAŁ SPOŁECZNY BEZPIECZEŃSTWO

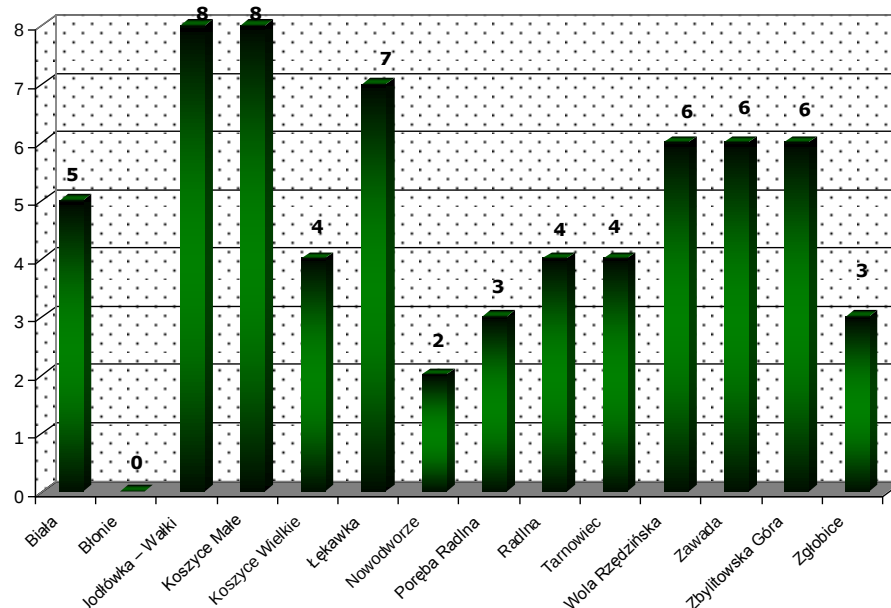

Na podstawie analizy i oceny wartości badanych wskaźników¹⁶ dla zdiagnozowanych jednostek urbanistycznych, w każdym z sołectw Gminy Tarnów występują negatywne zjawiska społeczne czyli wysoki wskaźnik bezrobocia, ubóstwa, niska aktywność społeczna, przestępczość, ale w różnym natężeniu.

Rysunek 6. Negatywne zjawiska społeczne w sołectwach Gminy Tarnów (suma)

Biała	5
Błonie	0
Jodłówka – Wałki	8
Koszyce Małe	8
Koszyce Wielkie	4
Łękawka	7
Nowodworze	2
Poręba Radlna	3
Radlna	4
Tarnowiec	4
Wola Rzędzińska	6
Zawada	6
Zbylitowska Góra	6

¹⁶ Wskaźniki negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; Raport - z diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Tarnów wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji. Tarnów luty 2017r.

3.3.2. Wskaźniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w Ustawie o rewitalizacji oraz Wytycznych Ministerstwa Rozwoju¹⁷, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc.

Poziom przedsiębiorczości jest mierzony:

- liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 osób. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2015 roku wahał się od blisko 51,08 (miejscowość Nowodworze) do 24,75 (miejscowość Łękawka) podmiotów na 1000 osób (mieszkańców sołectwa);
- liczbą wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 osób. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2015 roku wahał się od 33,42 (miejscowość Zbylitowska Góra) do 9,67 (miejscowość Biała) podmiotów na 1000 osób (mieszkańców sołectwa);

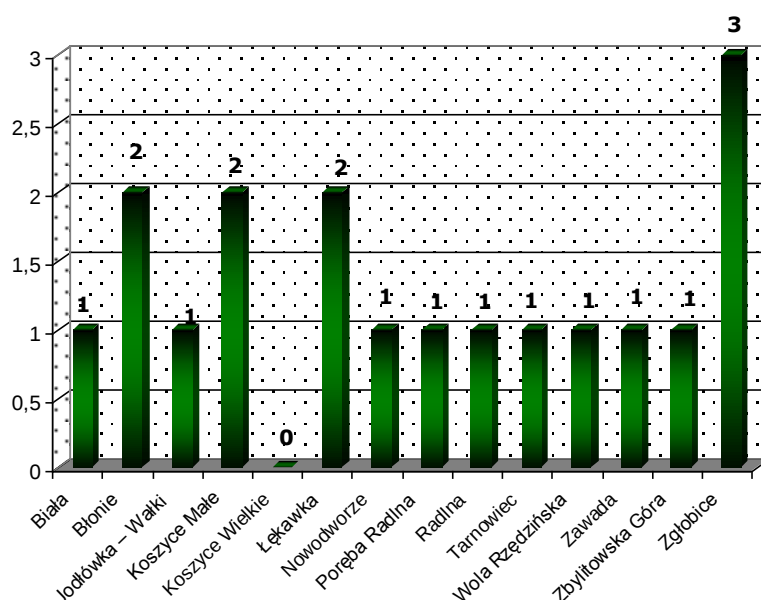
Jednostka urbanistyczna	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Biała	30,94	1	9,67	0	1
Błonie	27,02	1	33,16	1	2
Jodłówka – Wałki	26,20	1	16,38	0	1
Koszyce Małe	40,16	1	28,32	1	2
Koszyce Wielkie	52,40	0	22,25	0	0

¹⁷ Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020(przyjęte 2 sierpnia 2016r.)

Łękawka	24,75	1	26,13	1	2
Nowodworze	51,08	0	29,37	1	1
Poręba Radlna	28,72	1	16,97	0	1
Radlna	33,70	1	18,25	0	1
Tarnowiec	49,20	0	27,03	1	1
Wola Rzędzińska	38,54	1	20,11	0	1
Zawada	31,61	1	18,06	0	1
Zbylitowska Góra	42,43	0	33,42	1	1
Zgłobice	45,02	0	30,71	1	1
	40,44 Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartość wartości poniżej ref	24,48 Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartość wartości powyżej ref	

Do negatywnych zjawisk w **sferze gospodarczej** należy niska aktywność gospodarcza w sołectwach Gminy Tarnów. Ogólnie w gminie obserwuje się tendencję wzrostową w zakresie zarejestrowanych firm na przestrzeni ostatnich 4 lat (2012-2015) dla gminy (wzrost o ok.12,37%). Niestety aktywność miejscowości czy też ich potencjał przedsiębiorczy różnie się rozkłada, w porównaniu do średniej dla Gminy w zakresie nowopowstałych podmiotów w 2015r. niższy wskaźnik niż średnia dla gminy dotyczy miejscowości kilku miejscowości: Zawada, Wola Rzędzińska, Radlna, Dekawka, Błonie, Łękawka, Biała, Koszyce Małe. Podobnie negatywne zjawisko w zakresie liczby wyrejestrowanych firm koncentruje się w miejscowościach Poręba Radlna, Radlna, Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zawada, Zbylitowska Góra, Zgłobice.

Rysunek 7. Wskaźniki negatywnych zjawisk: **SFERA GOSPODARCZA**¹⁸

¹⁸ Na podstawie Raportu z diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Tarnów wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji. Tarnów luty 2017r.

3.3.3. Wskaźniki przestrzenno funkcjonalne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań administracyjnych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

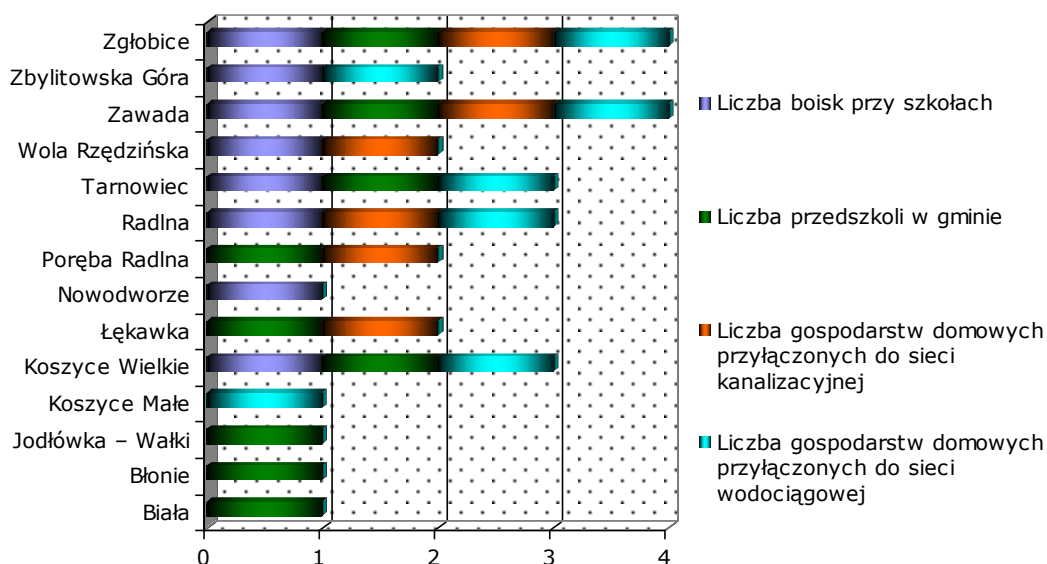
W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

- dostępność infrastruktury komunalnej – wodociągi;
- dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacja
- dostępność do infrastruktury komunalnej- boiska sportowe
- dostępność do infrastruktury komunalnej- przedszkola

Wskaźniki opisujące dostępność infrastruktury pokazują, jaki procent sołectwa jest wyposażony infrastrukturę komunalną.

Do sieci kanalizacyjnej przyłączonych jest 2487 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2015r. z sieci kanalizacyjnej korzystało ponad 74, 27 % ludności Gminy Tarnów.

	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny								
Jednostka urbanistyczna	Liczba boisk przy szkołach		Liczba przedszkoli w gminie		Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej		Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej		
Biała	11,11	0	0	1	21,66	0	22,82	0	1
Błonie	12,98	0	0	1	21,86	0	23,58	0	1
Jodłówka – Wałki	23,80	0	0	1	22,93	0	23,75	0	1
Koszyce Małe	19,80	0	14,70	0	24,20	0	26,26	1	1
Koszyce Wielkie	7,54	1	0	1	22,72	0	24,40	1	3
Łękawka	12,82	0	0	1	11,00	1	20,22	0	2
Nowodworze	0	0	55,55	0	20,56	0	22,73	0	0
Poręba Radlna	10,52	0	0	1	4,96	1	20,36	0	2
Radlna	0	1	12,34	0	19,10	1	25,56	1	3
Tarnowiec	5,14	1	5,91	1	25,04	0	25,70	1	3
Wola Rzędzińska	7,19	1	12,73	0	18,08	1	22,01	0	2
Zawada	8,47	1	0	1	17,61	1	29,35	1	4
Zbylitowska Góra	7,72	1	11,62	0	20,09	0	25,15	1	2
Zgłobice	4,85	1	9,09	1	18,49	1	25,47	1	4
	10,28	Degradacja wartość wartości poniżej ref.	11,61	Degradacja wartość wartości poniżej ref.	19,87	Degradacja wartość wartości poniżej ref.	24,16	Degradacja wartość powyżej wartości ref.	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Rysunek 8. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA¹⁹

W sferze negatywnych zjawisk **przestrzenno-funkcjonalnych** na obszarze Gminy Tarnów wzięto pod analizę wskaźnik niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość czy niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru. Dla analizy wzięto dostępność do infrastruktury sportowej (liczba boisk) oraz dostępność do żłobków i przedszkoli.

Po analizie widać, iż brak jest potrzebnej ze względu na rosnącą liczbę dzieci w Gminie w ostatnich 4 latach (2012-2015) szczególnie w miejscowościach Zgłobice, czy Zawada.

3.3.3. Wskaźniki środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w Ustawie o rewitalizacji oraz Wytycznych Ministerstwa są czynniki związane ze standardami środowiska, w tym czynnikami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano wskaźnik z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych

Diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem Ocena jakości powietrza w województwie

¹⁹ ibd

małopolskim w 2014 roku. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 zawieszonego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

W Gminie Tarnów przeprowadzono badania różny wiatrów z których wynika, że rejonami najbardziej narażonymi na zanieczyszczenia przemysłowe pochodzące z miasta Tarnów są: Wola Rzędzińska i Biała. Na terenie gminy Tarnów nie ma zlokalizowanych dużych zakładów produkcyjnych, mogących w znaczącym stopniu wpłynąć na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. W ostatnich latach wzrosła znacznie emisja ze środków transportu na skutek podwojenia się ich liczby posiadanych przez mieszkańców gminy. Rozkład zanieczyszczeń w Gminie Tarnów jest dość typowy dla gmin o charakterze podmiejskim z rozwiniętą sferą gospodarczą, handlu i usług. Masowe ilości pyłów SO₂ oraz NO₂ są do siebie zbliżone. Ilość tlenków węgla, zwłaszcza dwutlenku węgla są bardzo duże.

Stan czystości powietrza na terenie Gminy Tarnów determinowany jest zatem przez wiele czynników, z których najważniejsze to:

- sąsiedztwo zewnętrznych dużych źródeł zanieczyszczeń powietrza – miasta Tarnowa,
- napływ zanieczyszczeń z sąsiednich gmin,
- lokalna niska emisja i źródła mobilne (transport),
- miejscowe warunki dyspersji zanieczyszczeń kształtowane przez orografię terenu i czynniki pogodowe.

Wśród źródeł zanieczyszczeń powietrza występujących w granicach Gminy Tarnów wymienić należy:

- zakłady przemysłowe, w tym także położone w mieście Tarnów,
- transport,
- kotłownie lokalne
- paleniska indywidualne
- rolnictwo.

Stan czystości powietrza w Gminie Tarnów w roku 2014 przedstawiony został na tle całego województwa małopolskiego, jako pochodna wielu warunków: klimatycznych, wielkości emisji zanieczyszczeń przemysłowych, energetycznych, komunikacyjnych zarówno w gminie jak i w całym regionie oraz sposobu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ocenę jakości powietrza w województwach dokonuje się w strefach ustalając jedną z trzech klas czystości A, B, C. Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku została wykonana w oparciu o wyniki pomiarów przeprowadzonych w stacjach automatycznych i manualnych dla następujących stanowisk: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu zawieszonego PM10, zawartości metali: Pb, As, Cd, Ni i B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 oraz dla pyłu PM2,5.

W obszarze powiatu tarnowskiego funkcjonuje jedna automatyczna stacja pomiaru zanieczyszczeń powietrza, zlokalizowana w Tuchowie przy ul. Chopina. Na stacji prowadzone są ciągłe, 24 - godzinne pomiary pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartości benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Badania jakości powietrza prowadzone na stacji w Tuchowie w 2014 roku przedstawiały się następująco:

- Stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w sezonie letnim nie przekraczały normy i mieściły się w przedziale od 19 µg/m³ (maj) do 36 µg/m³ (kwiecień).

Na terenie gminy w ostatnich latach odnotowano zmniejszenie wykorzystania poziomu energii, przez co poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza jest znacznie niższy. Pomimo to, w gminie podniósł się poziom emisji CO₂. Przyczyną jest nadmierny rozwój środków transportu w gminie. Na przestrzeni lat zwiększyła się liczba aut znajdująca się w posiadaniu mieszkańców, liczba ta zwiększyła się dwukrotnie. Na wpływ emisji CO₂ ma również duży ruch tranzytowy.

53

Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM 2,5 - kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej Gminy Tarnów są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

3.3.4. Wskaźniki techniczne

Analiza stanu technicznego zabudowy znajdującej się na terenie Gminy Tarnów pokazuje degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. W dalszej analizie wykorzystano wskaźnik z tego zakresu:

- Liczba budynków ze starymi piecami (do wymiany);
- Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.;
- Liczba budynków nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej.

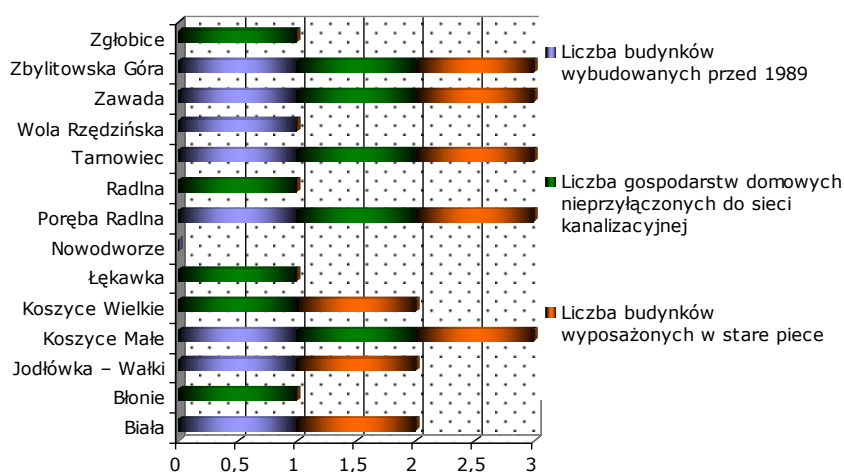
Liczba budynków nie przyłączonych do sieci kanalizacji ze względu na brak środków finansowych w gospodarstwach (wskaźnik koreluje z wskaźnikiem osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo). W Gminie Tarnów problem podłączenia się do sieci występuje aż w 9 miejscowościach.

W 8 miejscowościach obserwuje się przeważającą ilość budynków starych tj. ponad 57% miejscowości Gminy.

Udział budynków mieszkalnych z starymi piecami do ogólnej liczby budynków mieszkalnych jest widoczny w każdej miejscowości Gminy. W 7 miejscowościach ich ilość przekracza daną referencyjną dla Gminy tj. 42,67% ogólnej liczby budynków mieszkalnych.

Wskaźnik porównawczy	Liczba budynków wybudowanych przed 1989		Liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej		Liczba budynków wyposażonych w stare piece		Średnia arytmetyczna
Jednostka administracyjna							
Biała	76,64	1	7,48	0	60,75	1	2
Błonie	36,07	0	11,02	0	15,98	0	0
Jodłówka-Wałki	58,18	1	10,99	0	53,08	1	2
Koszyce Małe	58,15	1	12,88	1	45,47	1	3
Koszyce Wielkie	46,97	0	13,83	1	43,37	1	2
Łękawka	41,36	0	16,23	1	37,17	0	1
Nowodworze	29,65	0	5,53	0	21,11	0	0
Poręba Radlna	54,41	1	13,73	1	47,06	1	3
Radlna	45,5	0	16,93	1	34,39	0	1
Tarnowiec	70,99	1	12,06	1	54,35	1	3
Wola Rzędzińska	60,28	1	10,49	0	38,66	0	1
Zawada	63,49	1	12,24	1	49,1	1	3
Zbylitowska Góra	67,46	1	11,48	1	45,64	1	3
Zgłobice	53,06	0	16,48	1	29,93	0	1
	58,04	Degradacja wartości powyżej ref.	11,16	Degradacja wartości powyżej ref.	42,67	Degradacja wartości powyżej ref.	
	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Rysunek 11. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA TECHNICZNA

3.4. Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki określone w ustawie o rewitalizacji (art. 10 ustawy o rewitalizacji) oraz Wytycznych Ministra Rozwoju.

Wyznaczono obszary zdegradowane cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Każdy z analizowanych wskaźników, w którym występują nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym.

W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer.

Tabela 16. Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych

	Razem wskaźnik degradacji : SFERA SPOŁECZNA	DEMOGRAFIA	RYNEK PRACY	POMOC SPOŁECZNA	INTEGRACJA SPOŁECZNA	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
Biała	5	2	1	0	1	1
Błonie	0	0	0	0	0	0
Jodłówka- Wałki	7	2	0	2	2	1
Koszyce Małe	8	3	1	1	2	1
Koszyce Wielkie	5	2	1	1	1	0
Łękawka	6	1	1	2	2	0
Nowodworze	0	0	0	0	0	0
Poręba Radlna	6	3	1	2	0	0
Radlna	4	1	1	1	0	1
Tarnowiec	6	3	0	2	1	0
Wola Rzędzińska	5	1	1	1	1	1
Zawada	7	3	0	2	1	1
Zbylitowska Góra	7	3	0	2	1	1
Zgłobice	3	1	0	1	1	0

Na podstawie uzyskanych wskaźników dla zakresu społecznego, jako obszary koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować wszystkie sołectwa z wyjątkiem miejscowości Nowodworze i Błonie.

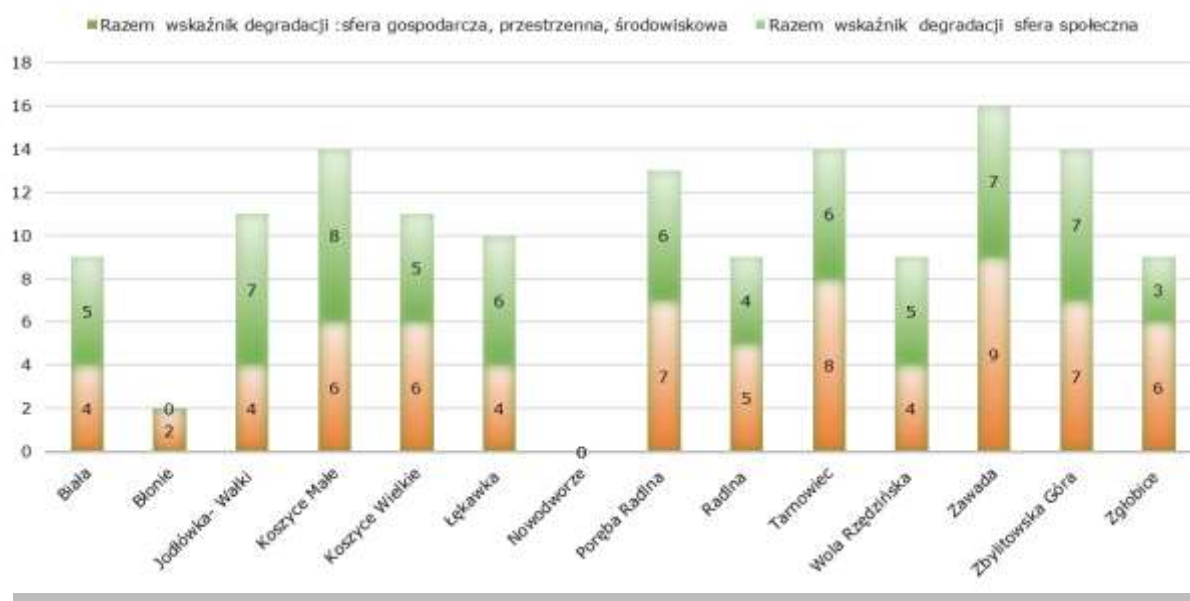
W wymienionych sołectwach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również bezpieczeństwo w tych sołectwach, było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności stale rosnący udział osób starszych.

Tabela 17. Wartości wskaźnika degradacji - sfera gospodarcza, przestrzenna, środowiskowa

	Razem wskaźnik degradacji :	GOSPODARKA	UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	TECHNICZNE
Biała	4	1	1	2
Błonie	2	1	1	0
Jodłówka- Wałki	4	1	1	2
Koszyce Małe	6	2	1	3
Koszyce Wielkie	6	1	3	2

Łękawka	4	1	2	1
Nowodworze	0	0	0	0
Poręba Radlna	7	2	2	3
Radlna	5	1	3	1
Tarnowiec	8	2	3	3
Wola Rzędzińska	4	1	2	1
Zawada	9	2	4	3
Zbylitowska Góra	7	2	2	3
Zgłobice	6	1	4	1

Rysunek 12. Prezentacja miejscowości gminy Tarnów - zbiorcze zestawienie negatywnych zjawisk: sfery społecznej i pozostałych :gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej Obszary zdegradowane na terenie Gminy Tarnów

Zgodnie z **Ustawą o rewitalizacji**, jako **obszar zdegradowany** można wyznaczyć tylko ten, na którym **obok negatywnych zjawisk społecznych występuje ponadto, co najmniej jeden** z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych.

W świetle przeprowadzonej delimitacji obszar zdegradowany w Gminie Tarnów znajduje się na terenie sołectw:

1. Wola Rzędzińska
2. Radlna
3. Poręba Radlna

4. Koszyce Małe
5. Koszyce Wielkie
6. Tarnowiec
7. Zgłobice
8. Zbylitowska Góra
9. Zawada,
10. Biała,
11. Jodłówka-Wałki,
12. Łękawka.

3.5.Zasięg terytorialny obszaru do rewitalizacji i uzasadnienie jego wyboru.

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się przesłankami wynikającymi z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz zapisami Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020: obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk; obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego; obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

3.5.1.Obszary do rewitalizacji

W kontekście prac rewitalizacyjnych, kluczowym etapem jest wyznaczenie obszarów rewitalizacji. Miejsc, w których koncentrują się negatywne zjawiska w 5 wymiarach: **społecznym oraz gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym lub technicznym**, ze szczególnym uwzględnieniem tego pierwszego. Obszar, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Zapisy ustawy o rewitalizacji, a także szczególna koncentracja negatywnych zjawisk w badanych jednostkach urbanistycznych stały się podstawą do wskazania części obszaru zdegradowanego jako obszaru rewitalizacji, wybierając tereny, które zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, w których gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Wyznaczając obszary do rewitalizacji na terenie zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych w Gminie Tarnów brano pod uwagę analizę danych statystycznych, oceny wartości wskaźników osiągniętych oraz zdiagnozowanych dodatkowych czynników gospodarczych i walorów funkcjonalno-przestrzennych obszarów zaniedbanych technicznie, a także z uwagi wynikające z pogłębionych badań społecznych wykorzystujących badania ankietowe przeprowadzone podczas konsultacji społecznych wśród mieszkańców Gminy Tarnów.

Obszarem rewitalizacji **objęto 12 zamieszkałych podobszarów** obszarów zdegradowanych, będące równocześnie zamieszkałymi jednostkami urbanistycznymi.

Obszar do rewitalizacji obejmuje obszar **226,73 ha i stanowi 2,74 % ogólnej** powierzchni gminy. Liczba mieszkańców zamieszkujący obszar do rewitalizacji to **1737 osób, co stanowi 6, 93% wszystkich** mieszkańców gminy.

Dla gminy Tarnów takimi **obszarami do rewitalizacji są tereny znajdujące się w miejscowościach:**

1. Biała

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, szkoła wraz z Remizą OSP, tereny sportowo-rekreacyjne, zabudowa sakralna o łącznej powierzchni **2,52 ha, zamieszkujący przez 26 osoby.**

Na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji obserwuje się koncentrację problemów społecznych oraz braki infrastruktury w sferze społecznej. Na terenie przeznaczonym do rewitalizacji znajdują się obiekty zdegradowane, w które po rewitalizacji będą służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Starzenie się społeczności lokalnej.
- Brak infrastruktury społecznej w tym głównie przedszkola.
- Niska aktywność mieszkańców.
- Lokalizacja obszarów oddalona od większych ośrodków miejskich.
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu.
- Duża liczba starszych budynków, co przekłada się na ich stan techniczny.
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.
- Zdarzają się akty chuligaństwa i wandalizmu.

2. Jodłówka-Wałki

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, kościół, szkoła, plac zabaw, centrum miejscowości, niezagospodarowana działka stanowiąca własność gminy o łącznej powierzchni 3,92 ha, zamieszkujący przez 24 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru

- Brak dostępności komunikacyjnej;
- Duża ilość starszych budynków co przekłada się na ich stan techniczny;
- Brak miejsc do aktywności integrujących mieszkańców;
- Brak podstawowej infrastruktury społecznej;
- Zdarzają się akty chuligaństwa i wandalizmu;
- Brak wystarczającej oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży;
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.

3. Koszyce Małe

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty:

teren I: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, szkoła, tereny sportowo-rekreacyjne, parkingi, zabudowa sakralna i usługowa o łącznej powierzchni 12,18 ha, zamieszkiwany przez 35 osoby.

teren II: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, budynek dworu z 2 poł. XIX w., spichlerz obecnie spełniający funkcję mieszkalną, obora w zespole dworsko-gospodarczym z 2 poł. XIX w. obecnie spełniająca funkcję gospodarczo-magazynową, centrum wsi o łącznej powierzchni 8,63 ha, zamieszkiwany przez 66 osób.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru

- Obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa,
- Centrum miejscowości z niską estetyką przestrzeni publicznych,
- Występowanie ubóstwa ,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ,
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy),
- Brak miejsc dla aktywności, integrujących mieszkańców.

4. Koszyce Wielkie

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty:

teren I: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, szkoła, tereny sportowo-rekreacyjne, parkingi o łącznej powierzchni 2,80 ha, zamieszkujący przez 40 osób.

teren II: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, stajnie w zespole dworsko-gospodarczym z 2 poł. XIX w. pełniące obecnie funkcję przemysłową, składów i magazynów, budynek gospodarczy w zespole dworsko-gospodarczym obecnie budynek magazynowy, stelmarnia w zespole dworsko gospodarczym obecnie poczta, czworaki z 2 poł. XIX w. zamieszkałe, centrum wsi, zabudowa użyteczności publicznej OSP, zabudowa przemysłowa o łącznej powierzchni 7,37 ha, zamieszkujący przez 58 osób.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru

- Obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa,
- Centrum miejscowości z niską estetyką przestrzeni publicznych,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Brak miejsc do aktywności integrujących mieszkańców,
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.

5. Łękawka

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, szkoła, plac zabaw oraz garaż na działce o łącznej powierzchni 5,72 ha, zamieszkiwany przez 60 osób.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Niska aktywność mieszkańców,
- Lokalizacja obszarów oddalona od większych ośrodków miejskich,
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy),
- Brak infrastruktury społecznej w tym głównie przedszkola
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu,
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.

6. Poręba Radlna

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, budynek oświatowy, obiekt sakralny, cmentarz o łącznej powierzchni 11,37 ha, zamieszkujący przez 42 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Niska aktywność mieszkańców,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Centrum miejscowości z niską estetyką przestrzeni publicznych,
- Brak infrastruktury społecznej, w tym szczególnie brak przedszkola,
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy),
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu.

7. Radlna

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dwór w zespole dworsko-gospodarczo - parkowym, stajnia w zespole dworsko - gospodarczo - parkowym obecnie magazyn, zabudowa wielorodzinna (bloki) i czworaki o łącznej powierzchni 10,74 ha, zamieszkiwany przez 83 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Niska aktywność mieszkańców,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Konieczna rewitalizacja terenów przemysłowych,
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”,
- Brak podstawowej infrastruktury społecznej (infrastruktura kultury).

8. Tarnowiec

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, budynek oświatowy, zabudowania usługowe, zabudowania przemysłowe, zabudowa mieszkalna, tereny sportowo – rekreacyjne o łącznej powierzchni 11,72 ha, zamieszkujący przez 78 osób.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Niska aktywność mieszkańców,
- Duża ilość starszych budynków co przekłada się na ich stan techniczny,
- Brak miejsca integracji mieszkańców oraz spędzania wolnego czasu,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja,
- Centrum miejscowości z niską estetyką przestrzeni publicznych.

9. Wola Rzędzińska

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty:

teren I: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obiekt kontenerowy dawnej apteki obecnie nieużytkowany, obiekt magazynowy, ośrodek zdrowia o łącznej powierzchni 6,09 ha, zamieszkiwany przez 93 osoby.

teren II: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obiekty i urządzenia sportowe oraz zabudowa mieszkaniowa i usługowa o łącznej powierzchni 9,0 ha, zamieszkiwany przez 87 osób.

teren III: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, zabudowania garażowa, budynki użyteczności publicznej, obiekty sakralne, obiekt oświatowy (szkoła, przedszkole), tereny i urządzenia sportowo – rekreacyjne, o łącznej powierzchni 12,53 ha, zamieszkiwany przez 141 osób.

teren IV: zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna, budynek oświatowy, budynek sakralny wraz z budynkami towarzyszącymi (plebania), zabudowa przemysłowa i produkcyjna o łącznej powierzchni 14,94 ha, zamieszkiwany przez 112 osób.

teren V: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynek OSP, pustostan o łącznej powierzchni 7,08 ha, zamieszkiwany przez 61 osób.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Duża liczba starszych budynków, co przekłada się na ich stan techniczny,
- Znaczny wskaźnik bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ,

- Brak miejsc do aktywności integrujących mieszkańców,
- Brak podstawowej infrastruktury społecznej (infrastruktura kultury),
- Brak wystarczającej oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży,
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.

10.Zawada

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynek oświaty, obiekt sakralny (zabytkowy), cmentarz, parkingi, o łącznej powierzchni 9,87 ha, zamieszkujący przez 86 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Rosnące ubóstwo,
- Niska aktywność mieszkańców,
- Brak infrastruktury społecznej w tym głównie przedszkola,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu,
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy),
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”.

11.Zbylitowska Góra

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynek wielofunkcyjny (przedszkole i część budynku przeznaczona na kulturę), budynek sakralny (kościół) parkingi, centrum wsi o łącznej powierzchni 50,24 ha, zamieszkiwany przez 221 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców,
- Brak podstawowej infrastruktury społecznej (infrastruktura kultury),
- Brak wystarczającej oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży,
- Duża liczba starszych budynków, co przekłada się na ich stan techniczny,
- Zdarzają się akty chuligaństwa i wandalizmu,
- Niska estetyka centrum miejscowości
- Jakość powietrza – nadmierna sezonowa „niska emisja”,
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy),
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej.

12.Zgłobice

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty: zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna, ośrodek zdrowia, biblioteka, placówki handlowe, budynki oświaty i wychowania, tereny zabudowy składowo – magazynowej, budynki biurowe, straże pożarne OSP, tereny i urządzenia sportowe, obiekty restauracyjno-hotelarskie, usługi

rolnicze, usługi motoryzacyjne o łącznej powierzchni 39,78 ha, zamieszkujący przez 424 osoby.

Główne cechy charakterystyczne podobszaru :

- Niska aktywność mieszkańców,
- Rosnące ubóstwo,
- Brak miejsc do spędzania wolnego czasu,
- Brak miejsca integracji mieszkańców oraz spędzania wolnego czasu,
- Duża liczba gospodarstw domowych nieprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- Brak podstawowej infrastruktury społecznej (infrastruktura kultury),
- Duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (w porównaniu do śr. Gminy).

Proponowany kierunek działań rewitalizacyjnych:

Wśród działań rewitalizacyjnych mieszkańcy zaproponowali w pierwszej kolejności rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych (18, 42%), podniesienie standardu życia mieszkańców – warunków pracy, zamieszkania i rekreacji (15, 79%) oraz powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej (10, 53% badanych).

W wyniku działań rewitalizacyjnych mieszkańcy oczekują także na poprawę ładu przestrzennego i estetyki zabudowy w centrach wsi oraz wzdłuż dróg.

***Tabela 18.** Odpowiedź na pytanie :*Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego)-dotyczy obszarów do rewitalizacji**

Eliminacja problemów społecznych	5,26%
Zatrzymanie trendów migracyjnych młodzieży poprzez tworzenie preferencyjnych warunków pracy i zamieszkania	7,89%
Podniesienie standardu życia mieszkańców – warunków pracy, zamieszkania i rekreacji	15,79%
Zwiększenie liczby miejsc pracy poprzez utworzenie stref aktywności gospodarczej z pełnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i drogową – w celu rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	7,89%
Wsparcie dla kobiet pozwalające na podejmowanie pracy – budowa przedszkoli	0,00%
Powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej	7,89%
Stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne, zajęcia ruchowe)	10,53%
Rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych	18,42%
Intensyfikacja ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, przyrody i krajobrazu	2,63%
Poprawa i rozwój infrastruktury technicznej – wodno-kanalizacyjnej i drogowej	7,89%
Poprawa i rozwój infrastruktury społecznej – ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu, rzemiosła i gastronomii	7,89%
Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zabudowy w centrach wsi oraz wzdłuż dróg	7,89%

3.5.2. Badania ankietowe- pogłębiona diagnoza obszarów do rewitalizacji

Celem badania ankietowego było zdiagnozowanie PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH oraz problemów im towarzyszących:

- ↳ gospodarczych (np. niski stopień przedsiębiorczości),
- ↳ przestrzenno-funkcjonalnych (np. niewystarczający stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną, drogową i społeczną – usługi),
- ↳ technicznych (np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych),
- ↳ środowiskowych (np. obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, bądź stanu środowiska)

oraz zlokalizowanie ich w konkretnych **obszarach Gminy Tarnów**.

Badania ankietowe przeprowadzane z mieszkańcami Gminy miały na celu zebranie opinii o miejscu swego zamieszkania, w kontekście opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji. W badaniu wzięło udział 97 osób. Ankiety realizowane były podczas warsztatów w miejscowościach Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zgłobice oraz w Urzędzie Gminy w Tarnowie w trakcie konsultacji społecznych oraz na losowej próbie mieszkańców w dniach 26.06.-27.07.2016 r. oraz 23.11.-23.12.2016r.

Wśród ankietowanych większość stanowili mężczyźni (41%), osoby z wykształceniem wyższym (33%), w wieku 46-55 lat (24%) oraz osoby pracujące (47%).

W pierwszej kolejności zapytano mieszkańców o ocenę miejscowości, która ich zdaniem powinna być poddana procesowi rewitalizacji aby oczekiwane zmiany poprzez działania rewitalizacji były najbardziej efektywne. Zdaniem mieszkańców w pierwszej kolejności działania rewitalizacyjne powinny być realizowane na terenie miejscowości Wola Rzędzińska – 24%, Zgłobice – 21%, Tarnowiec – 21%, Jodłówka – Wałki – 5%, Zbylitowska Góra – 5%, Koszyce Małe – 4%, Łękawka – 2%, Koszyce Wielkie – 2%, Biała – 2%, Radlna – 1%, Łękawka – 1%, Zawada – 4%,

44% badanych mieszkańców Gminy Tarnów przyznało, że zauważa miejsca na terenie gminy, które potrzebują zmiany, nowego, zintegrowanego podejścia. Osoby, które dostrzegły takie obszary, w swych spontanicznych wypowiedziach wskazywały m.in. ograniczoną liczbę miejsc spotkań, integracji, rekreacji dla mieszkańców (szczególnie dla młodzieży), słabo zagospodarowaną przestrzeń publiczną - ubogą w elementy małej architektury (ławki, altany, kosze na śmieci itp.). Podnoszono także kwestie zanieczyszczenia środowiska – palenia śmieci lub niskiej jakości paliw (np. miał węglowy), dzikie wysypiska, niską emisję .

Szukając uzasadnienia dla takich opinii zapytano mieszkańców o problemy do rozwiązania w procesie rewitalizacji a które są dotkliwe na wskazanych obszarach W SFERACH : GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ, TECHNICZNEJ, PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNEJ.

Badani mieszkańcy spośród listy przykładowych problemów społecznych, wskazali występujące najczęściej na terenie gminy. Jako wiodące problemy mieszkańcy wskazywali kwestie związane z ubóstwem, niewystarczająco rozwiniętą ofertą i infrastrukturą kulturalną oraz zanieczyszczeniem środowiska naturalnego – ich istnienie na terenie gminy dostrzegło każdorazowo ponad 70% badanych.

Wykaz wskazanych problemów, które są zauważalne na terenie gminy

Problemy występujące na terenie gminy, na które powinien odpowiedzieć Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Tarnów	
ubóstwo-bieda	13%
bezrobocie	34%
przestępczość	13%
niska estetyka otoczenia	32%
brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców Gminy	29%
niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw	26%
brak lub słaba aktywność ośrodków rekreacyjnych i sportowych	26%
niewystarczająco rozwinięta oferta i infrastrukturą kulturalną	26%
emigracja z Gminy młodych i dobrze wykształconych osób	43%
dostęp do mediów (min.kanalizacja , wodociągi)	23%
słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi	15%

Bezrobocie zdaniem respondentów (34%-wskazało na problem) nie koncentruje się w poszczególnych częściach gminy, lecz dotyczy w porównywalnym stopniu całego obszaru. Warto podkreślić, że jedynie 4% respondentów uznało, że bieda występuje w stopniu dużym, a aż 34 % w stopniu małym. Odzwierciedla to stosunkowo dobrą kondycję finansową mieszkańców gminy. Badani mieszkańcy próbując zdefiniować analizowane zjawisko, utożsamiali je z ubóstwem, brakiem zaradności życiowej, alkoholizmem z jednej strony, z drugiej zaś dostrzegali, że dotyczy ono także osób starszych i samotnych, rodzin wielodzietnych lub gospodarstw domowych, w których żyją osoby niepełnosprawne wymagające całodobowej opieki (osoby zależne).

Mieszkańcy biorący udział w badaniu i akcentujący istnienie problemu związanego z emigracją z Gminy młodych i dobrze wykształconych osób (43%) podkreślali także problemy z znalezieniem pracy.

Respondenci (26%), wskazywali na obszarach do rewitalizacji brak właściwej i dobrym poziomie infrastruktury kultury a w konsekwencji występują ograniczenia w prowadzeniu różnorodności oferowanych zajęć edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych np. brak zajęć fitness, zauważalny jest także brak atrakcyjnej, całorocznej oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży.

W temacie niewystarczającej dostępności do infrastruktury żłobkowej problem dla gminy dostrzegło 59% badanych. Dla blisko połowy z nich występuje on w stopniu dużym .

Kolejne obszary problemowe na które zwracali uwagę mieszkańcy to niska estetyka otoczenia (32%-respondentów) oraz niewystarczająco rozwinięta oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna (26%). Ponad połowa badanych, którzy dostrzegli te braki, uznało, że występują one na terenach wyznaczonych do rewitalizacji w dużym stopniu.

Jako wiodące problemy w sferze przedsiębiorczości mieszkańców respondenci wskazywali niewielką ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw (26%), brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami, brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Rysunek 13. Graficzna prezentacja badania opinii społecznej mieszkańców Gminy Tarnów

Przeprowadzona diagnoza, wsparta wynikami badań ankietowych zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały podobszaru i jego otoczenia:

SFERA SPOŁECZNA	
NEGATYWY	POZYTYWY
1. Problemy społeczne w tym: 1.1.Zaburzenia stosunków międzyludzkich (nieżyczliwość, nietolerancja, obojętność, egoizm); 1.2.Bezrobocie (izolacja społeczna, brak zaufania do samego siebie, niskie dochody, stres w rodzinie, spadek kondycji intelektualnej i duchowej, pogorszenie zdrowia psychicznego i fizycznego, ograniczony dostęp do rynku mieszkaniowego, mniejsze możliwości transportu, niewystarczający stopień mobilności zawodowej itp.); 1.3. Wysoki % korzystających z pomocy społecznej w Gminie głównie z powodu ubóstwa i bezrobocia. 2. Niski poziom kapitału społecznego. 3. Słaby przepływ informacji w sprawach	1. Wysoki poziom bezpieczeństwa. 2. Relatywnie wysoka frekwencja wyborcza na obszarach wiejskich gminy. 3. Spadająca liczba osób bezrobotnych oraz malejący odsetek liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. 4. Bogaty kalendarz imprez kulturalnych i sportowych.

dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania.	
4. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa stanowiący wyzwanie dla systemu świadczenia usług publicznych w Gminie.	
5. Zaburzenia stosunków międzyludzkich (nieżyczliwość, nietolerancja, obojętność, egoizm).	
6. Niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia).	

SFERA GOSPODARCZA, PRZESTRZENNO -FUNKCJONALNA ŚRODOWISKOWA TECHNICZNA

NEGATYWY	POZYTYWY
1. Niska aktywność osób w wieku produkcyjnym w kierunku rozwoju własnej przedsiębiorczości w stosunku do średnich wartości na poziomie kraju, województwa i powiatu. 2. Brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców; 3. Duża liczba starszych budynków mieszkalnych. 4. Brak dostępu do nowoczesnej technologii. 5. Brak zaplecza dla prowadzenia działalności kulturalnej. 6. Zubożenie społeczeństwa (wzrost nierówności dochodowych, ograniczenie siły nabywczej gospodarstw domowych) 7. Niewystarczająca oferta usług dedykowanych seniorom; 8. Nie wystarczająca oferta zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży ; 9. Problem jakości powietrza związany z niską emisją i sposobem ogrzewania.	1. Położenie gminy w pobliżu miasta Tarnowa. 2. Koncentracja usług publicznych/instytucji publicznych w centrach miejscowości. 3. Wysoka dynamika rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Gminy (o 19% na przestrzeni lat 2011-2014) w porównaniu do dynamiki w powiecie (11%) czy województwie małopolskim (7%). 4. Możliwość zwiększenia aktywności lokalnej społeczności w zakresie aktywniejszego uczestnictwa w życiu kulturalnym i aktywności fizycznej.

4. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

4.1. Wizja obszarów zdegradowanych.

Wizja rozwoju obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to oczekiwany stan docelowy uwzględniający oczekiwania grup docelowych. Wizja pomaga ukierunkowanie się w zakresie działań strategicznych. Przypomina o wiodącej potrzebie zmian oraz warunkuje ducha przemian.

Wizja jako dążenie społeczności lokalnej do stanu, w którym nie tylko zażegnana została sytuacja kryzysowa, ale również rozwinięty został potencjał obszaru. Funkcjonuje, jako wyobrażenie, które przyświeca wszystkim działaniom towarzyszącym realizacji procesu rewitalizacji.

Wizja powinna wypełniać następujące cechy:

- ⇒ *ukierunkowanie* - umożliwia weryfikację zgodności bieżących działań z długofalowymi zamierzeniami i wartościami,
- ⇒ *integrowanie* - stanowi wartość, wokół której ogniskują się emocje i wartości
- ⇒ *inspirowanie* - zachęca do innowacji zmierzających do szybszego, lepszego, tańszego wcielenia w życie zamierzeń zawartych w wizji,

Planowany efekt rewitalizacji zostanie uzyskany poprzez realizację zaplanowanych projektów (rozdział 4.3. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych) wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji (rozdział 4.2. Cele rewitalizacji), jednocześnie wizja ma charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach. Perspektywa roku 2024 koresponduje z graniczną datą wyznaczającą możliwość absorpcji środków unijnych z lat 2014-2020, zatem poniższe zapisy wizji (stanu docelowego) odnoszą się w dużej mierze do konkretnych przemian społeczno-gospodarczych, które są pożądane i zostaną osiągnięte dzięki skutecznemu wdrożeniu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów”.

Biorąc pod uwagę cele rewitalizacyjne **wizja** obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona następująco:

Powyższa wizja jest uzależniona od realizacji zakresu działań w planowanym okresie interwencji.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na rozwój aktywności mieszkańców oraz polepszenia dostępności do oferowanych usług przy jednoczesnym poszanowaniu zasady równości szans oraz na wzmacnianie integracji społecznej. Ponadto ważnym aspektem działań rewitalizacyjnych będzie podniesienie stopnia integracji (wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej) mieszkańców poprzez np. wykreowania przyjaznych miejsc spędzania czasu wolnego dla mieszkańców oraz podniesienie standardu edukacji a poprzez to życia mieszkańców – warunków pracy, zamieszkania i rekreacji. Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zabudowy w centrum wsi .

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, pozwalające zmniejszać problem wykluczenia społecznego. Działania skierowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zapewniające rozwój zasobów ludzkich. W obszarze będą prowadzone działania animacyjne dla dzieci i młodzieży, a także dla seniorów.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej działalność skupiać się będzie na promocji aktywnego spędzania czasu się poprzez działania w obszarach: społeczno-edukacyjnym (m.in. zajęcia artystyczne, językowe, komputerowe, z zakresu ochrony zdrowia, zajęcia aktywizujące społecznie, w tym wolontariat międzypokoleniowy); zdrowotnym (m.in. zajęcia rehabilitacyjne, rekreacyjne, sportowe, terapeutyczne) oraz kulturalnym (m.in. kluby dyskusyjne, udział w koncertach, spektaklach).

Nadrzędnym celem dla WYZNACZONYCH OBSZARÓW DO REWITALIZACJI to stworzenie warunków dla integracji mieszkańców w celu stworzenia warunków dla ich aktywności społecznej, zwiększenia poczucia wspólnoty społecznej oraz wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie organizacji i upowszechniania oferty kulturalnej.

4.2. Cele rewitalizacji –logika interwencji

Rewitalizację można rozumieć, jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - takich jak remonty – z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocia, przestępczości, braku równowagi demograficznej. Ich zakładanym skutkiem jest odbudowa więzi społecznych na obszarach problemowych i przywrócenia ładu przestrzennego.

Zgodnie z wytycznymi zdefiniowane obszary problemowe powinny być rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk należy kierunkować na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Proces rewitalizacji tworzy, zatem szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, a dzięki atrakcyjności gminy sprzyjać będzie przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej

i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność. Całość działań z zakresu rewitalizacji koordynowana będzie na poziomie Gminnego Programu Rewitalizacji. Stanowi on wielopłaszczyznowy dokument operacyjny będący jednym z głównych instrumentów zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem gminy.

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest:

Poprawa, jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszary wymagające rewitalizacji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji.

Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującym aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację.

Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów. W tym świetle dla osiągnięcia nadrzędnego celu procesu rewitalizacji w Gminie Tarnów jest poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów Gminy Tarnów poprzez ograniczenie koncentracji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych.

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Tarnów, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji Gminy Tarnów. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analizy wskaźnikowej oraz konsultacji społecznych.

Mając na uwadze powyższe, cele STRATEGICZNE Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów zostały sformułowane w następujący sposób:

W dalszym etapie prac wyodrębniono cele szczegółowe i kierunki prowadzenia działań:

CEL GŁÓWNY 1: Poprawa standardu życia mieszkańców poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych

1.1. Cel szczegółowy:

Poprawa estetyki przestrzeni gminnej

Kierunki działań

- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych etc. – we współpracy ze społecznością lokalną.
- Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych.

1.2. Cel szczegółowy:

Poprawa jakości życia mieszkańców, przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa, jakości środowiska naturalnego oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

Kierunki działań

- Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- Ograniczenie niskiej emisji.
- Wprowadzenie systemu wsparcia dla mieszkańców w postaci dopłaty do zmiany systemu ogrzewania mieszkań.

- Równy dostęp do obiektów gminnych i infrastruktury poprzez likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych i sanitarnych.

2. CEL GŁÓWNY: Wzrost spójności społecznej na obszarach rewitalizacyjnych poprzez działania aktywizujące

2.1. Cel szczegółowy:

Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń.

Kierunki działań

- Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowo mieszkańców.
- Rozwój infrastruktury odpowiadającej potrzebom uniwersytetu międzypokoleniowego dla mieszkańców Gminy.
- Rozwijanie kompetencji uczniów Gminy.

2.2. Cel szczegółowy:

Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

Kierunki działań

- Tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb w zakresie uruchamiania i rozwijania miejsc opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola), seniorami (domy dziennego pobytu) oraz osobami niepełnosprawnymi.
- Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.

CEL GŁÓWNY 3: Pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów rewitalizacji

3.1. Cel szczegółowy:

Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji, w szczególności poprzez stworzenie warunków przyciągających inwestorów, udzielanie wsparcia istniejącym przedsiębiorstwom oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów.

Kierunki działań:

- Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego.
- Modernizacja i rozwój infrastruktury mającej istotne znaczenie dla podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorców z obszaru rewitalizowanego.
- Inwestowanie w rozwój OZE (fotowoltaika, kolektory słoneczne).
- Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój.

3.2.Cel szczegółowy:

Pobudzanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w szczególności mikro i małych, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości.

Kierunki działań

- Identyfikacja i kreacja produktów lokalnych oraz ich marketing.
- Opracowanie i wdrożenie gminnego programu ulg i wsparcia dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą.

3.3.Cel szczegółowy:

Tworzenie warunków wspierających zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo oraz kształcenie dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Kierunki działań

- Wspieranie procesu tworzenia partnerstw międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli
- Nauka przedsiębiorczości od przedszkola w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia.
- Współpraca instytucjonalna (władze gminy, urząd pracy, przedsiębiorcy, szkoły) na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

4.3. Projekty rewitalizacyjne

W niniejszym rozdziale przedstawiono zbiorczo projekty przewidziane do realizacji w ramach wdrażania „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022”.

W procesie prac nad Programem dokonano wyboru kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji. Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie.

Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad Programem.

Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.
Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego

W wyniku naboru wniosków i przeprowadzonych konsultacji społecznych do Programu wybrano ogółem **90 projektów**. Lista projektów stanowi kompletny katalog przedsięwzięć zgłoszonych przez wszystkich zainteresowanych interesariuszy funkcjonujących w życiu społecznym Gminy Tarnów.

Ze zgłoszonych zadań na ostatnich warsztatach wybrano te, które mają największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym, zaś pozostałe – których charakter jest nieco bardziej lokalny znalazły się na liście zadań komplementarnych.

Co ważne – kryterium umieszczenia zadania strategiczne, jak i komplementarne – było rozwiązywanie zdefiniowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Poniżej zdefiniowane przedsięwzięcia są zlokalizowane w obrębie wyznaczonych terenów zdegradowanych, tym samym oddziałując na nie.

4.3.1. Projekty rewitalizacyjne strategiczne

Numer zadania	Tytuł zadania	Okres realizacji	Kwota	Lokalizacja	Inwestor
1.	Remont zabytkowego zespołu dworsko – parkowego położonego w Zbylitowskiej Górze na działce nr 327	IV 2018 r. III 2021 r.	3 300 000	Zbylitowska Góra Ul. Zbylitowskich 95 Dz. nr 327	Firma Handlowo Usługowa COMERCJA Marcin Leśniak
2.	Modernizacja kotłowni i instalacji c.o. wraz z instalacją wodno – kanalizacyjną oraz modernizacja oświetlenia boiska i remont parkingu przy Szkole Podstawowej im. KEN w Zbylitowskiej Górze	VI 2017 r. VIII 2017 r.	800 000	Zbylitowska Góra Ul. Św. Floriana 1	Gmina Tarnów
3.	Budowa budynku usługowo – handlowo – biurowego z poddaszem mieszkalnym na dz. nr 20/2 w miejscowości Zgłobice	III 2018 r. XI 2021 r.	974 732	Zgłobice Dz. nr 200/2	Józef Jamróg Firma Produkcyjno – Usługowa JAM-STAL
4.	Parki Wiejski „GRABÓWKA”	IV 2017 r. XII 2018 r.	1200 000	Zbylitowska Góra Dz. nr 700/7, 700/3	Stowarzyszenie ZBYLITOWSKA.PL
5.	Magazyn z zapleczem socjalno – biurowym	III 2018 r. XII 2018 r.	2 000 000	Wola Rzędzińska Dz.nr 4771/1	Tarnowskie Zakłady Osprzętu Elektrycznego TAREL sp. z o.o.
6.	Centrum dystrybucyjne towarów	IV 2018 r. III 2019 r.	1 200 000	Wola Rzędzińska Dz.nr 4771/1	ELEKTROTECHNIKA –TAR sp. z o.o.
7.	Lokalizacja biura usług turystyczno - rehabilitacyjnych	V 2018 r V 2019 r.	1 150 000	Wola Rzędzińska Dz.nr 4771/1	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe STEGNA – TAR Kazimiera Sztorc
8.	Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania części budynku Remizy OSP zlokalizowanego na działce nr 4763 w miejscowości Wola Rzędzińska na funkcję domu pobytu dziennego dla seniorów, wraz z wewnętrznymi instalacjami i dobudową windy dla niepełnosprawnych	VI 2018 r. III 2019 r.	500 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 4763	Gmina Tarnów
9.	Rozbudowa, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania istniejących pomieszczeń w budynku szkoły podstawowej zlokalizowanej na dz. nr 233/4 w miejscowości Biała na potrzeby	V 2017 r.-IV2018r.	611 996	Biała nr 26 Dz. nr 233/4	Gmina Tarnów

	przedszkola wraz rozbudową wewnętrzną instalacji wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, elektrycznej i gazowej oraz budową klimatyzacji, rozbudową kanalizacji deszczowej na działce nr 233/4, przyłączem wodociągowym na dz.nr 233/4.				
10.	Budowa parkingu z odwodnieniem i zjazdem z drogi powiatowej w miejscowości Biała	IV – IX 2019 r.	771 134	Biała 26 dz. nr 233/4	Gmina Tarnów
11.	Budowa kompleksu boisk sportowych przy szkole podstawowej w Jodłówce –Wałkach	VI –VIII 2020 r.	800 000	Jodłówka – Wałki dz. nr 606/17, 606/16	Gmina Tarnów
12.	Budowa parkingu w centrum wsi Jodłówka –Wałki	V- VIII 2019 r.	250 000	Jodłówka – Wałki dz. nr 929/2	Gmina Tarnów
13.	Przebudowa boiska sportowego w Koszycach Małych	IV – XII 2019 r.	1 100 000	Koszyce Małe dz. nr 487	Gmina Tarnów
14.	Remont domu pogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Koszycach Małych	V –IX 2020 r.	450 000	Koszyce Małe dz. nr 686/28	Gmina Tarnów
15.	Przebudowa i rozbudowa budynku starej kaplicy w miejscowości Koszyce Małe	VI 2021 r. – XII 2022 r.	3 000 000	Koszyce Małe dz. nr 682/2	Gmina Tarnów
16.	Przebudowa boiska sportowego w Koszycach Wielkich	IV –XII 2019 r.	900 000	Koszyce Wielkie dz. nr 707, 708/1	Gmina Tarnów
17.	Remont mieszkalnego budynku komunalnego w miejscowości Koszyce Wielkie	III- IX 2020 r.	300 000	Koszyce Wielkie ul. Tarnowska 65 i 67 dz. nr 891	Gmina Tarnów
18.	Zagospodarowanie terenu obok budynku komunalnego przy ulicy Pocztovej w Koszycach Wielkich	VI- IX 2020 r.	250 000	Koszyce Wielkie Dz. nr 699/12 699/8	Gmina Tarnów

19.	Rozbudowa przedszkola w Łękawce	IV –VIII 2019 r.	1 000 000	Łękawka dz. nr 479/4, 480/4, 481/2	Gmina Tarnów
20.	Remont mieszkalnego budynku komunalnego w Radlnej	V –VIII 2020 r.	200 000	Radlna 62B Dz. nr 117	Gmina Tarnów
21.	Przebudowa i remont zabytkowego dworu na dz.87/2 w miejscowości Radlna z dostosowaniem obiektu do potrzeb kultury	IV 2021 r. - XII 2022 r.	4 000 000	Radlna Dz. nr 87/2	Gmina Tarnów
22.	Remont Domu Ludowego w Radlnej	IV –X 2021 r.	300 000	Radlna 66 Dz.nr 238	Gmina Tarnów
23.	Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego w miejscowości Tarnowiec	IV - XII 2020 r.	1 200 000	Tarnowiec Dz. nr 33/186, 33/187, 33/188, 33/207, 33/208, 33/209, 33/210, 415/1, 414	Gmina Tarnów
24.	Zagospodarowanie centrum wsi w miejscowości Tarnowiec	IV –X 2021 r.	1 600 000	Tarnowiec Dz. nr 127/29, 89, 90, 93, 94	Gmina Tarnów
25.	Przebudowa drogi gminnej ulica Sanguszki wraz z łącznikiem do ulicy Prusa w miejscowości Tarnowiec	IV- VIII 2019 r.	909 080	Tarnowiec dz. nr 133, 127/7, 135/1, 134/1, 127/19, 127/21, 127/23	Gmina Tarnów
26.	Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku parafialnego na funkcję domu kultury zlokalizowanego na działkach nr 1548/1 i 1548/2 w miejscowości Wola Rzędzińska, wraz z: wewnętrzną instalacją: wodociagową, kanalizacji sanitarnej, centralnego ogrzewania, gazową i elektryczną; zewnętrznym odcinkiem instalacji kanalizacji sanitarnej (ks) do istniejącej studzienki zlokalizowanej na działce nr 1548/1, 1548/2; zewnętrzną instalacją wodociagową do istniejącej studni wodomierzowej na działce nr 1548/2	VI 2017 r. – V 2018 r.	731 734	Wola Rzędzińska Dz. nr 1548/1, 1548/2	Gmina Tarnów

27.	Rozbudowa kompleksu sportowego przy szkole podstawowej w Woli Rzędzińskiej	IV 2018 r. - XII 2019 r.	7 000 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 1557/1, 1557/2, 1556/4, 1560/4, 1563/2, 1568/2, 1568/4, 1561/2, 1563/3, 1563/7, 1563/9, 1565/2, 1566/1, 1567/2, 1569/6, 1569/10, 1562/4, 1567/2, 1568/4, 1560/4, 1556/4	Gmina Tarnów
28.	Remont ośrodka zdrowia w miejscowości Wola Rzędzińska	VI – X 2020 r.	250 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 3144/6	Gmina Tarnów
29.	Remont placu w centrum wsi w miejscowości Wola Rzędzińska	VI-X 2018 r.	350 000	Wola Rzędzińska 1548/1, 1548/2	Gmina Tarnów
30.	Budowa placu rekreacyjnego obok bloków mieszkalnych w Woli Rzędzińskiej	V – VIII 2022 r.	350 000	Wola Rzędzińska 2772/69	Gmina Tarnów
31.	Zagospodarowanie terenu rekreacyjno sportowego – w rejonie remizy OSP w Woli Rzędzińskiej	IV – X 2022 r.	3 200 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 4762/12	Gmina Tarnów
32.	Zagospodarowanie centrum wsi w rejonie Szkoły Podstawowej Nr 2 w miejscowości Wola Rzędzińska	IV – XI 2022 r.	400 000	Wola Rzędzińska dz. nr 3445/14, 3445/13	Gmina Tarnów
33.	Budowa ścieżki rowerowej z odwodnieniem w miejscowości Wola Rzędzińska	IV – XI 2021 r.	800 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 3441/1, 3441/2	Gmina Tarnów
34.	Adaptacja pomieszczeń szkolnych na żłobek przy Zespole Szkół Publicznych w Woli Rzędzińskiej	III – VII 2020 r.	300 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 4705	Gmina Tarnów
35.	Przebudowa istniejącego budynku szkoły podstawowej, zlokalizowanego na dz. nr 680 w miejscowości Zawada, wraz z rozbudową o przedszkole oraz rozbudową wewnętrznej instalacji wodociągowej, elektrycznej i gazowej, budową wewnętrznej instalacji kanalizacji sanitarnej i centralnego ogrzewania na gaz, budową zewnętrznego odcinka	V 2017 r.– V 2018 r.	592 941	Zawada 87A Dz. nr 680	Gmina Tarnów

	instalacji kanalizacji sanitarnej i gazowej, rozbudową zewnętrzną instalacji deszczowej, zmianą trasy przyłącza wodociągowego i kanalizacji sanitarnej w związku z kolizją istniejącej infrastruktury z projektowaną rozbudową				
36.	Zagospodarowanie terenu w rejonie nekropolii lasu Buczyna w miejscowości Zbylitowska Góra	IX 2019 r. - V 2021 r.	2 500 000	Zbylitowska Góra Dz. nr 1036/1, 1036/2, 708, 987	Gmina Tarnów
37.	Budowa parkingu w centrum wsi miejscowości Zbylitowska Góra	V – X 2017 r.	650 000	Zbylitowska Góra Dz. nr 299/4	Gmina Tarnów
38.	Wymiana nawierzchni boiska sportowego przy szkole podstawowej w Zgłobicach	V-VIII 2018 r.	400 000	Zgłobice Dz.nr 228/2	Gmina Tarnów
39.	Budowa budynku wielofunkcyjnego z pomieszczeniami Remizy OSP oraz zlokalizowanymi na dz. nr 259/2, 297 w miejscowości Zgłobice wraz z wewnętrznymi instalacjami: wodociągową, kanalizacyjną, elektryczną, centralnego ogrzewania, gazową, wentylacji mechanicznej, klimatyzacji; zewnętrzną instalacją kanalizacji sanitarnej do projektowanej studzienki sanitarnej na dz. nr 259/2, 297; zewnętrzną instalacją oświetleniową na dz. nr 259/2, 297; zewnętrzną instalacją gazową od szafki z układem redukcyjno – pomiarowym SPR na dz. 259/2; kanalizacją deszczową do zbiornika przez projektowany separator substancji ropopochodnych na dz. 297; siecią gazową oraz przyłączem gazowym na dz. nr 259/2; siecią wodociągową wraz z hydrantem na dz. nr 259/2, 297 oraz przyłączem wodociągowym na dz. nr 259/2; dojazdami i dojściami do projektowanego budynku na dz. 259/2, 297; ogrodzeniem o wysokości do 3,00 m	VIII 2017 r. -X2018 r.	4 196 612	Zgłobice Dz. 259/2, 297	Gmina Tarnów

40.	Przebudowa boiska sportowego w Zgłobicach	VI 2019 r. – XII 2020 r.	1 100 000	Zgłobice Dz. nr 229/4	Gmina Tarnów
41.	Akomodacja poddasza plebanii, ocieplenie z elewacją, wymiana pieców	V- XI 2018 r.	380 000	Zbylitowska Góra Dz. nr 699	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
42.	Osuszenie przedsiönka Kościoła parafialnego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, elewacja, nowe rynny	VI – XI 2017 r.	100 000	Zbylitowska Góra Dz. nr 299/4	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
43.	Park parafialny z drogą krzyżową	V- XI 2019 r.	300 000	Zbylitowska Góra Dz.nr 699	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
44.	Wykonanie zadaszenia trybun dla widowni	VI – VIII 2017 r.	500 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
45.	Rozbudowa, przebudowa, nadbudowa istniejącego budynku klubu sportowego LKS WOLANIA Wola Rzędzińska	VII 2017 r. - VII 2018 r.	2 000 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3, 474/7	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
46.	Przebudowa istniejącego ogrodzenia terenu boiska sportowego od strony wschodniej i południowej	VII 2018 r. – VIII 2019 r.	250 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3, 474/7	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
47.	Remont i przebudowa otoczenia terenów wokół budynku LKS WOLANIA Wola Rzędzińska, place drogi	VII – VIII 2018 r.	160 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3, 474/7	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
48.	Zagospodarowanie terenów poprzez budowę małej architektury, grill, wiatą grillową, scena	X- XI 2017 r.	160 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3, 474/7	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
49.	Wykonanie automatycznego nawadniania płyty boiska piłkarskiego	II- III 2017 r.	60 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 474/3, 474/7	Ludowy Klub Sportowy WOLANIA
50.	Budowa stacji paliw płynnych wraz z infrastrukturą techniczną oraz budynku handlowego	VIII 2017 r. - II 2018 r.	2 500 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 1491, 1492, 1493, 1494, 474/4	Andrzej Prendota Renata Prendota

51.	Budowa myjni samoobsługowej bezdotykowej wraz z infrastrukturą techniczną	I –V 2017 r.	500 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 1491, 1492, 1493	Andrzej Prendota Renata Prendota
52.	Rewitalizacja budynków na działce nr 698/22 w miejscowości Koszyce Wielkie	VII 2017 r. - XII 2019 r.	400 000	Koszyce Wielkie Dz. nr 698/22	Eugeniusz Szepielak Zakład Usługowo -Handlowy Instalbud -Szepielak
53.	Rozbudowa Niepublicznego Przedszkola Kraina Marzeń w Zgłobicach	VI 2018 r. -III 2019 r.	825 000	Zgłobice ul. Długa 45	Stowarzyszenie „Nasze Zgłobice”
54.	Centrum zdrowia, opieki i rehabilitacji psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży w Zgłobicach	III kwartał 2017 r. - II kwartał 2019 r.	1 417 501,91	Zgłobice Dz.nr 286	Kółko Rolnicze w Zgłobicach
55.	Przebudowa dachu kościoła parafialnego w miejscowości Jodłówka –Wałki	VI 2018 r. - VIII 2019 r.	900 000	Jodłówka Wałki 53B Dz. nr 932, 933	Parafia Rzymsko –Katolicka pw. Opatrzności Bożej w Jodłówce -Wałkach
56.	Budowa domu parafialnego w miejscowości Jodłówka - Wałki	V 2018 r. - X 2019 r.	800 000	Jodłówka Wałki Dz. nr 931, 932, 933	Parafia Rzymsko –Katolicka pw. Opatrzności Bożej w Jodłówce -Wałkach

4.3.2. Projekty rewitalizacyjne społeczne

Numer zadania	Tytuł zadania	Okres realizacji	Kwota w zł	Lokalizacja	Inwestor
1.	Twój jeden krok zmienia wszystko	II 2017 r. -XII 2020 r.	200 000	Jodłówka –Wałki, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Łękawka, Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zawada, Zbylitowska Góra	Stowarzyszenie „Nowa Szansa”
2.	Niepełnosprawnego nie zostawimy samego	V 2017 r. -XII 2020 r.	900 000	Biała, Jodłówka –Wałki, Koszyce Małe,	Gminny Ośrodek Opieki Społecznej w Tarnowie

				Koszyce Wielkie, Łękawka, Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zawada, Zbylitowska Góra	
3.	Zacznij tam gdzie jesteś	I 2017 r. XII 2020 r.	2 000 000	Wola Rzędzińska 435B, Wola Rzędzińska 253A, Jodłówka - Wałki 57, Koszyce Wielkie ul. Szkolna 22 i ul. Poczтовая 13, Koszyce Małe ul. Oświatowa 1, Zbylitowska Góra ul. Św. Floriana 1, Tarnowiec ul. Tarnowska 60, Łękawka 133A, Zawada 87A, Zgłobice ul. Zgłobicka 7 oraz filia w Białej	Gminny Ośrodek Opieki Społecznej w Tarnowie
4.	Ręka w rękę	XI 2018 r. - XI 2021 r.	714 800	Zgłobice ul. Długa 45 dz. nr 311/27	Stowarzyszenie „Nasze Zgłobice”
5.	Klub Małego Strażaka	IX 2017 r. -VIII 2020 r.	20 000	Zgłobice Ul. Długa 45	Ochotnicza Straż Pożarna w Zgłobicach
6.	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom postępu cywilizacyjnego	IX 2017 r. - VI 2020 r.	80 000	Zgłobice Ul. Zgłobicka 4 Dz. nr 228/2	Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus”
7.	Zgłobiczaki – Tableciaki	IX 2017 r. - VI 2018 r.	30 000	Zgłobice Ul. Zgłobicka 4	Publiczna Szkoła Podstawowa im. K.K. Baczyńskich w Zgłobicach
8.	Organizacja obozów szkolno – sportowych dla członków grup piłkarskich LKS WOLANIA Wola Rzędzińska	II 2017 r. – II 2020 r.	200 000	Wola Rzędzińska	Ludowy Klub Sportowy „WOLANIA”
9.	Świetlica Jodłówka - Wałki	VI 2017 r. XII 2020 r.	142 000	Jodłówka - Wałki	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
10.	Świetlica Wola Rzędzińska	VI 2017 r. XII 2020 r.	142 000	Wola Rzędzińska	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

11.	Świetlica Zawada	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Zawada	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
12.	Świetlica w Radnej	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Radlna	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
13.	Świetlica Tarnowiec	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Tarnowiec	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
14.	Świetlica Zgłobice	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
15.	Świetlica profilaktyczna Łękawka	VI 2017 r. XII 2020 r.	142 000	Łękawka	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
16.	Świetlica Koszyce Wielkie	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Koszyce Wielkie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
17.	Świetlica Koszyce Małe	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Koszyce Małe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
18.	Świetlica Zbylitowska Góra	VI 2017 r. XII 2020 r	142 000	Zbylitowska Góra	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
19.	Przedszkolaki na 102	VI 2017 r. XII 2020 r	1 000 000	Biała, Jodłówka – Wałki, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Łękawka, Zbylitowska Góra, Radlna, Tarnowiec, Zgłobice, Wola Rzędzińska	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
20.	Gminny Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla mieszkańców Gminy Tarnów	VI 2017 r. XII 2020 r	3 000 000	Biała, Jodłówka – Wałki, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Łękawka, Zbylitowska Góra, Radlna, Tarnowiec, Wola Rzędzińska, Zgłobice,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
21.	Wydobyć to co najlepsze	VI 2017 r. XII 2020 r	2 000 000	Biała, Jodłówka- Wałki, Wola Rzędzińska, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Tarnowiec, Zbylitowska Góra, Łękawka, Radlna, Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
22.	Nasze miejsce	VI 2017 r. XII 2020 r	1 000 000	Błonie, Jodłówka – Wałki, Wola Rzędzińska, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Tarnowiec, Zbylitowska Góra,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

				Łękawka, Radlna, Zgłobice	
23.	Lato z kolonia profilaktyczną	VII 2017 r. VIII 2020 r.	600 000	Biała, Jodłówka- Wałki, Wola Rzędzińska, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Tarnowiec, Zbylitowska Góra, Łękawka, Radlna, Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
24.	Gminne Centrum Rozwoju Rodziny	I 2018 r. XII 2020 r.	4 000 000	Wola Rzędzińska 251g, Zbylitowska Góra ul. Plebańska 7	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
25.	Czystość na maksa	VI 2017 r. XII 2020 r.	130 000	Biała, Jodłówka- Wałki, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Zawada, Łękawka Zbylitowska Góra, Radlna, Tarnowiec, Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
26.	Asystent rodziny	VI 2017 r. XII 2020 r.	332 800	Biała, Jodłówka- Wałki, Koszyce Wielkie, Koszyce Małe, Wola Rzędzińska, Zawada, Łękawka, Zbylitowska Góra, Radlna, Tarnowiec, Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
27.	Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Ośrodek Wsparcia Dziennego w Zgłobicach	VI 2017 r. XII 2020 r.	350 000	Zgłobice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
28.	Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Ośrodek Wsparcia Dziennego w Woli Rzędzińskiej	VI 2017 r. XII 2020 r.	450 000	Wola Rzędzińska	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
29.	Dzienny Dom Seniorów – „Przedszkolaki na 102” w Woli Rzędzińskiej	I 2019 r. XII 2020 r.	450 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 4763	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie
30.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy „DWÓR” w Zbylitowskiej Górze –lepsze jutro, lepsza przyszłość dla	IX 2017 r. XII 2022 r.	4 100 000	Zbylitowska Góra	Stowarzyszenie Integracyjne Zbylitowska Góra „Dwór”

	naszych dzieci				
31.	Stymulowanie i korygowanie rozwoju przedszkolaka	IX 2019 r. VI 2020 r.	50 000	Biała 26 dz. nr 233/4	Gmina Tarnów
32.	Stymulowanie i korygowanie rozwoju przedszkolaka	IX 2019 r. VI 2020 r.	50 000	Zawada 87A Dz. nr 680	mgr inż. Krzysztof Nowak Organ Prowadzący Publiczną Szkołę Podstawową w Zawadzie
33.	Warsztaty i kursy dla mieszkańców gminy Tarnów w domu kultury w miejscowości Wola Rzędzińska	I 2019 r. XII 2022 r.	134 000	Wola Rzędzińska Dz. nr 1548/1, 1548/2	Centrum Animacji Kulturalnej Gminy Tarnów
34.	Warsztaty kulinarne w Budynku Wielofunkcyjnym w Radlnej	I – XII 2022 r.	12 000	Radlna Dz. nr 238	Centrum Animacji Kulturalnej Gminy Tarnów

4.4. Planowane efekty rewitalizacji

Realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Tarnów w efekcie przyczyni się do wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, nadania mu nowej jakości funkcjonalnej i poprawy warunków życia mieszkańców, a co za tym idzie dalszego rozwoju społeczno gospodarczego Gminy.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczynią się do:

1. *poprawy istniejącego stanu zagospodarowania oraz jakości (w tym estetyki) przestrzeni publicznej,*
2. *wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w zakresie organizacji i upowszechniania oferty edukacyjnej i kulturalnej,*
3. *poprawy dostępności i jakości oferty usług społecznych (w tym edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjno-wypoczynkowych, ochrony zdrowia i pomocy społecznej),*
4. *poprawy istniejącego stanu technicznego budynków użyteczności publicznej,*
5. *ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego (w tym zwłaszcza jakości powietrza atmosferycznego),*
6. *zwiększenia dostępności i jakości gminnych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych,*
7. *wykreowania przyjaznych miejsca spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (w tym osób starszych),*
8. *szerszej aktywizacji mieszkańców (w tym również aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych procesami wykluczenia i marginalizacji społecznej) w różnych dziedzinach życia społecznego.*

4.5. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Przedsięwzięcia interwencyjne (projekty) przewidziane do realizacji w ramach GPR, są odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację problemową i wpisują się w cel nadrzędny, jakim jest: **„Poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów Gminy Tarnów poprzez ograniczenie wysokiej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych”.**

Rewitalizacja jako proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Jest procesem długotrwałym, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji z wykorzystaniem środków UE, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku

z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przewyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia działań rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań.

Dlatego wybór projektów przewidzianych do realizacji w ramach GPR jest nieprzypadkowy. Łączą one konieczność podjęcia wszechstronnych działań o charakterze rewitalizacyjnym skoncentrowanych na osiągnięciu wyznaczonych celów szczegółowych, a zatem zachowują wymogi wzajemnej komplementarności (przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania).

4.5.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty przewidziane dla wyznaczonych w Gminie Tarnów obszarów zdegradowanych, mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), wzajemnie się dopełniają co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również w tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

4.5.2. Komplementarność problemowa

Projekty dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym). Jednocześnie planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

4.5.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Realizacja poszczególnych projektów, zarządzana przez operatora całego procesu rewitalizacji, pozwala na efektywne i harmonijne współdziałanie wzajemne, uzupełnianie się i spójność procedur.

4.5.4. Komplementarność międzyokresowa

Szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2014-2020) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie.

4.5.4. Komplementarność źródeł finansowania

Planowane projekty rewitalizacyjne, opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego

dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian na obszarach zdegradowanych.

Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów w ramach GPR, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszarów zdegradowanych, co jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

5. PLAN FINANSOWY GPR

5.1. Plan finansowy GPR

Plan finansowy *Gminnego Programu Rewitalizacji* obejmuje zadania przewidziane do realizacji w latach 2016-2022. Został opracowany na podstawie kosztów poszczególnych projektów, zgłoszonych i zakwalifikowanych do Programu.

Określając poziom wsparcia oraz rodzaj kosztów kwalifikowanych kierowano się zapisami Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz Podręcznika kwalifikowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Plan finansowy, źródła finansowania i poziom zapotrzebowania na środki UE przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Zadania inwestycyjne i zadania społeczne

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Okres realizacji [plan]	Szacunkowe nakłady [PLN/]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
				Fundusz	INWESTOR	Środki unijne
1-56	ZADANIA INWESTYCYJNE	2017-2022	16 926 617	EFRR	TAK	RPO WM 2014-2020
		suma	16 926 617	EFRR	TAK	RPO WM 2014-2020
		<i>Dotacja 75%</i>	<i>12 694 963</i>	EFRR	TAK	RPO WM 2014-2020
		<i>Wkład własny</i>	<i>1 762 500</i>	EFRR	TAK	RPO WM 2014-2020
1-34	ZADANIA SPOŁECZNE	2017-2022	10 223 600	EFS MKIDN	TAK	RPO WM 2014
		suma	10 223 600			

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

5.1.1. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji GPR-u obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów** będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020.

W ramach tego Programu przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpierane będą w Osi Priorytetowej 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej Działanie 11.2 Odnowa obszarów wiejskich.

Głównym celem tego działania jest ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych, a finansowane będą projekty ukierunkowane na ograniczenie istotnych problemów społecznych zidentyfikowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Możliwymi typami przedsięwzięć będą:

- ↳ przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące: placówki oferujące wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży (np. oddziały przedszkolne i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły, świetlice, w tym środowiskowe), obiekty rekreacyjne (np. place zabaw, boiska), obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne;
- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury;

- ↳ działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze);
- ↳ zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (np. place, skwery, parki);
- ↳ modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj. odnowienie elementów strukturalnych budynku (dachy, fasady, okna i drzwi w fasadzie, klatki schodowe i korytarze, windy).

W ramach wskazanych powyżej typów projektów (wyłącznie jako element projektu) możliwa jest:

- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (np. sieci i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych, elektrycznych, telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu rewitalizowanym obiektom i terenom do podstawowych usług komunalnych,
- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów.

Warunkiem ubiegania się o wsparcie w ramach działania jest wykazanie wpływu projektu na likwidację lub niwelację zdiagnozowanych problemów społecznych.

Wnioskodawcami projektów realizowanych w ramach Działania 11.2 mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, instytucje kultury, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe), kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego, parki narodowe i krajobrazowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, przedsiębiorcy, administracja rządowa.

Poza Działaniem 11.2. w RPO Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 przewidziano również preferencje dla projektów rewitalizacyjnych także w ramach innych działań.

Działaniami tymi są:

- ↳ Oś 8. Rynek pracy: 8.2 Aktywizacja zawodowa, 8.5 Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego z prywatnym
- ↳ Oś 9. Region spójny społecznie: 9.1 Aktywna integracja, 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne
- ↳ Oś 10. Wiedza i kompetencje: 10.1 Rozwój kształcenia ogólnego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Program PROW 2014 – 2020 obejmuje następujące działania i poddziałania, które mogą zostać wykorzystane do finansowania projektów rewitalizacyjnych:

- ↳ Działanie 1 Transfer wiedzy i działalność informacyjna:
Poddziałanie 1.1 Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności;
- ↳ Działanie 7 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich:

Poddziałanie 7.2 Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii;

Poddziałanie 7.6 Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno – gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej;

Poddziałanie 7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020

Projekty rewitalizacyjne zawarte w **Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tarnów** mogą być finansowane również w ramach środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020, który zakłada, iż może być narzędziem wdrażania działań rewitalizacyjnych.

W ramach programu nie przewidziano odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym, jednak przyjęto rozwiązania promujące projekty związane z rewitalizacją poprzez wprowadzenie dedykowanych kryteriów wyboru.

Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych przewidziane zostały w następujących priorytetach inwestycyjnych:

- ↳ 4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
- ↳ 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- ↳ 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- ↳ 6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu;
- ↳ 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych

Zadania do realizacji związane z zaspokojeniem potrzeb osób starszych, przewidziane w **Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tarnów** mogą być natomiast dofinansowane przez Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020. Program ASOS za cel przyjął poprawę jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną.

U podstaw programu leży natomiast zróżnicowanie populacji osób starszych i ich potrzeb. Promowane są zatem działania mające na celu podtrzymanie aktywności osób starszych i zapewnienie ich udziału w życiu społecznym oraz działania ukierunkowane na osoby o ograniczonej samodzielności.

W programie wyznaczone zostały 4 Priorytety:

- ↳ **Priorytet 1.** Edukacja osób starszych. Celem Priorytetu jest zwiększenie różnorodności oraz poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych. w ramach priorytetu wspierane są działania obejmujące np. tworzenie ofert zajęć edukacyjnych i warsztatów o aktywnym starzeniu się, kształcenie opiekunów.
- ↳ **Priorytet 2.** Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową. Celem priorytetu jest tworzenie odpowiednich warunków dla integracji wewnątrzpokoleniowej, a także międzypokoleniowej osób starszych w oparciu o istniejącą infrastrukturę społeczną. w ramach priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: aktywności społecznej oraz fizycznej i turystyczno-rekreacyjnej osób starszych, działania angażujące różne pokolenia, przeciwdziałania e-wykluczeniu.
- ↳ **Priorytet 3.** Partycypacja społeczna osób starszych. Celem priorytetu jest rozwój zróżnicowanych form aktywności społecznej osób starszych, w tym zwłaszcza ich partycypacji w życiu społecznym, procesach decyzyjnych i kształtowaniu polityk publicznych). w ramach tego priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: form aktywności osób starszych wobec społeczności lokalnych, aktywności wspierających uczestnictwo i integrację w życiu społecznym i publicznym, pomocy obywatelskiej.
- ↳ **Priorytet 4.** Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne). Celem priorytetu jest zwiększenie stopnia dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych, a także wspieranie różnych działań na rzecz samoorganizacji i samopomocy. w ramach tego priorytetu wspierane są projekty obejmujące m.in.: szkolenia dla wolontariuszy i opiekunów (z zakresu pomocy osobom starszym), wspieranie różnych form samopomocy, poprawę dostępności osób starszych do różnorodnych usług (m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, doradczych, sportowych i turystycznych).

Podmiotami, które mogą składać wnioski na realizację projektów są: jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, przepisów o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z o.o.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w **Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tarnów** mogą zostać dofinansowane w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Źródłem finansowania zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie mogą być w szczególności program Rozwój infrastruktury kultury.

Zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych. Projekty zaproponowane z ramach Gminnego Programu Rewitalizacji mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach priorytetów:

Priorytet 1. Infrastruktura kultury (głównym celem priorytetu jest stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez rozbudowę oraz modernizację infrastruktury instytucji kultury, a także innych podmiotów prowadzących działalność w tym obszarze).

Priorytet 3. Infrastruktura domów kultury (Zasadniczym celem priorytetu jest zapewnienie optymalnych warunków dla działalności domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki w zakresie edukacji kulturalnej i animacji kultury poprzez modernizację i rozbudowę ich infrastruktury. Zadania możliwe do realizacji w ramach tego priorytetu to: prace budowlane, opracowywanie dokumentacji technicznej czy zakup wyposażenia niezbędnego dla realizacji celów statutowych.

Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020

Działania społeczne, które ukierunkowane są na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, włączanie mieszkańców we współdecydowanie i zaangażowanie ich w sprawy lokalne, które przewidziane są do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów* mogą być wspierane finansowo poprzez Program Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020. Program FIO jest programem rządowym, wspieranym ze środków budżetu państwa i adresowany jest do podmiotów sektora pozarządowego (tzw. III sektora). Celem głównym programu jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. w ramach Programu realizowane są cztery główne priorytety:

Priorytet 1. Małe inicjatywy. Celem Priorytetu jest zwiększenie możliwości obywateli w realizacji inicjatyw oddolnych. Priorytet wspiera m.in. inicjatywy nieformalne, samopomocowe czy wsparcie młodych organizacji pozarządowych.

Priorytet 2. Aktywne społeczeństwo. Celem priorytetu jest zwiększenie liczby obywateli angażujących się w inicjatywy lokalne oraz działania realizowane przez organizacje pozarządowe. w ramach tego priorytetu wspierane są działania skierowane m.in. na: aktywizację obywateli w sprawach wspólnotowych, rozwijanie wolontariatu, aktywizację współpracy wspólnot lokalnych i organizacji publicznych, wspieranie aktywnych form integracji społecznej, a także rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Priorytet 3. Aktywni obywatele. Celem priorytetu jest wzrost poziomu partycypacji obywateli w sprawach publicznych. w ramach priorytetu wspierane są przedsięwzięcia dotyczące m.in. zwiększania wpływu obywateli na polityki publiczne, rozwijanie edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych, a także wspierania tworzenia partnerstw i innych form współpracy służących aktywizacji obywateli i przekazywaniu im realizacji zadań publicznych.

Priorytet 4. Silne organizacje pozarządowe. Celem priorytetu jest wzmocnienie potencjału sektora pozarządowego, w szczególności wzmocnienie potencjału organizacji federacyjnych. w ramach tego Priorytetu dofinansowane są działania dotyczące

wspierania działań o charakterze systemowym oraz wspomaganie zwiększania kompetencji organizacji społecznych.

5.2. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi

Przeprowadzona analiza dla obszarów zdegradowanych stanowi w pewnym sensie analizę ryzyka w kontekście przyjętego w Programie Rewitalizacji (na poziomie celów rewitalizacji) zakresu niezbędnych interwencji samorządu Gminy Tarnów.

Wskazano tam czynniki, które występują (lub mogą potencjalnie wystąpić) niezależnie od aktywności samorządu lokalnego, lecz stanowią jednocześnie konkretne uwarunkowania, w obrębie których samorząd będzie realizował swoje założenia rewitalizacji.

Jako że Program realizowany będzie na przestrzeni wielu lat i w tym czasie zmiany ulegały będą lokalne i zewnętrzne uwarunkowania, przewidziano ścieżki postępowania na wypadek wystąpienia potencjalnych trudności dla realizacji GPR.

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- ➔ nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- ➔ nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR dla pojedynczego projektu, po jego merytorycznym uzasadnieniu, Rada Gminy będzie mogła podjąć stosowną uchwałę w sprawie zmian w Programie dla konkretnego projektu. Zasadniczo jednak UG dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);
- ➔ nieuzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko nieuzyskania dofinansowania zewnętrznego. Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też Gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków. Każdorazowo zostanie przeprowadzona staranna ocena wystąpienia pomocy publicznej w projekcie;

- ➔ w przypadku niepowodzenia w realizacji pojedynczych projektów, w tym takich, które stanowią fundament dla kolejnych działań, UG powoła odpowiedni zespół zadaniowy, złożony z pracowników merytorycznych właściwych wydziałów UG i jednostek organizacyjnych, a w miarę potrzeb również ekspertów zewnętrznych. Zespół ten wspólnie znajdzie najbardziej optymalne rozwiązanie problemu, np. wdrożenie alternatywnego projektu, zaspokajającego daną potrzebę społeczności lokalnej.

Na poziomie **realizacji GPR jako** całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje Problemowe:

- ➔ zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców. GPR może podlegać aktualizacji, polegającej na opracowaniu i wpisaniu nowych projektów do katalogu zadań, jednakże czynniki polityczne nie będą miały wpływu na wybór projektów. Będzie on każdorazowo opiniowany przez Radę Gminy po szczegółowym przeanalizowaniu ich zasadności przez specjalistów z Urzędu Gminy;
- ➔ nie osiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- ➔ ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

6. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU, MONITORINGU

6.1. Organizacja procesu wdrażania

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system wdrażania.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Podmiotem zarządzającym dokumentem Gminy Tarnów będzie Wójt oraz **Komitet ds. Rewitalizacji**, który został powołany Zarządzeniem Wójta Nr 37/2017 z dnia 22 marca 2017 r.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta

System wdrażania Gminnego *Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów* będzie realizowany w oparciu o schemat wdrażania pomocy Unii Europejskiej. Konkretnie projekty będą implementowane zgodnie z zasadami wydatkowania środków, według źródeł ich pochodzenia, co w niektórych sytuacjach może oznaczać konieczność sprostania wielu wymaganiom formalnym przez podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania (dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystywania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych).

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych na realizację projektów odegrają podmioty będące bezpośrednio ich beneficjentami. W przypadku przedsięwzięć, w których bezpośrednim beneficjentem będzie Gmina, przygotowanie wniosków oraz odpowiedzialność za pełen nadzór nad realizacją zadań leżała będzie w gestii pracowników Urzędu Gminy.

Zgodnie z przyjętą praktyką w przypadku projektów własnych, realizowanych przez UG i podległe mu jednostki, pracownicy merytoryczni Urzędu odpowiedzialni będą za:

- ➔ przygotowanie dokumentacji technicznej (nadzór nad pracami projektantów i innych zewnętrznych ekspertów), studiów wykonalności zgodnych z wytycznymi oraz wszystkich innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- ➔ nadzór techniczny i merytoryczny nad inżynierami projektów,
- ➔ przygotowanie wniosków według obowiązujących wytycznych oraz złożenie ich w odpowiednim terminie w instytucji finansującej,
- ➔ współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowane z budżetu Gminy (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji),
- ➔ współpracę z samorządem powiatowym i wojewódzkim,
- ➔ współpracę z instytucjami finansującymi w zakresie wdrażania projektów,
- ➔ przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w razie przeprowadzenia kontroli realizacji projektów przez instytucje uprawnione (m.in.: Urzędy Kontroli Skarbowej, uprawnione organy Komisji Europejskiej),
- ➔ nadzór nad właściwym wdrażaniem programu rewitalizacji (monitoring),
- ➔ przygotowanie i wykonanie przetargów,
- ➔ zgodną z wymogami funduszy UE archiwizację dokumentacji,
- ➔ opracowywanie zgodne z zapisami umów o finansowanie projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów monitoringowych z realizacji projektów,
- ➔ zapewnienie odpowiedniej promocji projektów, zgodnej z wytycznymi.

Pracownicy odpowiedzialni za finanse będą dodatkowo odpowiedzialni za opracowywanie harmonogramów płatności, obsługę kont i właściwe opisywanie faktur, przygotowywanie/

zatwierdzanie wniosków o płatność (refundację poniesionych wydatków) z różnych źródeł, dokonywanie płatności na rzecz wykonawców robót i innych jednostek zaangażowanych w realizację projektów.

Urząd Gminy będzie mógł również w zakresie opracowywania niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej i technicznej korzystać z usług ekspertów zewnętrznych.

Dla sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, wymagającymi współpracy i wiedzy fachowej, Wójt będzie mógł powoływać Zespoły Zadaniowe. W ich skład będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem. Złożoność problemów wymagających kompleksowych i całościowych rozwiązań to podstawowe przyczyny wzrostu znaczenia oraz coraz częstszego wykorzystywania zespołów zadaniowych w administracji.

Celem powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne nim zarządzanie począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad pracami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanego wsparcia.

6.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonych zdegradowanych obszarach nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym.

W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów* odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. **MERYTORYCZNYM** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji i rozwiązywanie problemów, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacyjnego, tj. na zaproszenie przewodniczącej przedstawiciele sektora gospodarczego i społecznego będą każdorazowo brali udział w jego cyklicznych spotkaniach.
2. **ORGANIZACYJNYM** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. **FINANSOWYM** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej, ma określone podstawowe zasady, stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami gminy.

Współpraca pomiędzy Partnerami *Gminnego Programu Rewitalizacji* ma na celu:

- ⇒ wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilku wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- ⇒ optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców;
- ⇒ wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

6.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć.

Aby móc zmierzyć efekt przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w gminie i trafnie reagować na niepożądane tendencje, niezbędne jest wdrożenie profesjonalnego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach.

Zgodnie z definicją monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu. Tak rozumiany monitoring spełnia także rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. W monitorowaniu brać winny udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie Programu Rewitalizacji.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu Programu Rewitalizacji zaliczyć należy w szczególności:

- Radę Gminy Tarnów;
- Wójta Gminy Tarnów ;
- Komitet Rewitalizacji;
- Odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Gminy Tarnów odpowiedzialne za nadzór i kontrolę nad istotnymi dla procesu rewitalizacji sferami;
- Beneficjentów Programu Rewitalizacji.

Dla osiągania wskaźników Programu Rewitalizacji, szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w nim projektów.

Na poziomie monitorowania Programu Rewitalizacji głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągania założonych wskaźników, stać się powinien Urząd Gminy Tarnów , a w odniesieniu do osiągania celów szczegółowych i ogólnych rewitalizacji Rada Gminy Tarnów, Wójt Gminy Tarnów i Komitet Rewitalizacji. Rola Urzędu Gminy obejmować powinna jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość.

Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo-finansowe) przedkładane powinny być Wójtowi Gminy w cyklach kwartalnych i w formie sprawozdania rocznego, a także załączane do sprawozdania z realizacji całego Programu Rewitalizacji przedkładanego corocznie Radzie Gminy i Komitetowi Rewitalizacji. Jednostki organizacyjne Urzędu Gminy

będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów, zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, tak jak każdy Beneficjent Programu. Z drugiej strony mogą włączać się w proces monitorowania, w związku z udostępnianiem przez nie danych o stanie spraw, prowadzonych przez Gminę i jej jednostki, a dotyczących inwestycji, zgłoszonych, jako projekty do Programu Rewitalizacji.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu. Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

6.3.1. Monitoring Rzeczowy -oczekiwane wskaźniki w zakresie realizacji zadań na obszarach rewitalizacyjnych

Monitoring rzeczowy dostarcza danych, obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na 2 kategorie wskaźników:

- ↳ **wskaźniki produktu**, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych;
- ↳ **wskaźniki rezultatu**, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Programu, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych;

Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane między innymi pod kątem osiągniętych n/w wskaźników.

Zgodnie z wymogami EFRR, każdy projekt musi mieć zgodnie z zasadą trwałości określone wskaźniki monitorowania, czyli wskaźniki produktu i rezultatu. Wskaźniki te służą do oceny każdego projektu w trzech fazach:

- **I faza – realizacji,**
- **II faza – zamknięcia inwestycji,**
- **III faza – 2022 rok**

Wskaźniki produktu – projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2022 –wskaźnik docelowy
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Monitoring własny	szt.	0	3
Obszar poddany rewitalizacji	Monitoring własny	ha	0	25,37
Powierzchnia zmodernizowanych i zrewaloryzowanych obiektów /przestrzeni użyteczności publicznej	Monitoring własny	m 2	0	10 239,57
Liczba obiektów przebudowanych i zmodernizowanych dla potrzeb społecznych	Monitoring własny	Szt.	0	14

oprac. własne

Wskaźniki produktu – projekty nieinwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2022 –wskaźnik docelowy
Liczba zorganizowanych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych	Monitoring własny	szt.	0	25
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-promocyjnych	Monitoring własny	szt.	0	1

Wskaźniki rezultatu – projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2042 –wskaźnik docelowy
Liczba nowo utworzonych	Monitoring własny	Szt.	0	15

miejsc pracy				
	Wskaźniki rezultatu – projekty nieinwestycyjne			
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2022 – wskaźnik docelowy
Liczba osób objętych wsparciem	Monitoring własny	Osoba	0	120

oprac. własne

6.3.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych, dotyczących finansowych aspektów realizacji Programu i stanowi podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków.

Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania – okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele szczegółowe, Program Rewitalizacji), które przedstawiane są w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach RPO WM lub innych funduszy UE;

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- ↳ wkładu wspólnotowego: ogółem oraz środków z EFRR/EFS;
- ↳ krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek
- ↳ samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne);
- ↳ środków z pożyczek na prefinansowanie;
- ↳ środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- ↳ środków prywatnych;
- ↳ innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

6.3.3. Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania *Programu*. Elementami systemu sprawozdawczości w przypadku *Programu Rewitalizacji* są:

- ↳ instytucje i podmioty otrzymujące i sporządzające sprawozdania tj. Rada Gminy Tarnów,

- ↳ Wójt Gminy Tarnów, Komitet Rewitalizacji, Beneficjenci;
- ↳ przedmiot sprawozdania, tj. informacje o postępie realizacji projektu, celów szczegółowych oraz całego Programu;
- ↳ narzędzia sprawozdawczości, tj. sprawozdania, umowy o dofinansowanie i wnioski aplikacyjne/o refundację;
- ↳ okresy sprawozdawcze.

Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- ↳ informacje ogólne;
- ↳ informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu:
 1. na poziomie Programu: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w Programie wskaźników monitorujących,
 2. na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji,
- ↳ stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;
- ↳ informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków;
- ↳ prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych;
- ↳ informacje na temat przestrzegania polityk Wspólnoty przy realizacji projektu lub Programu;
- ↳ informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- ↳ informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- ↳ informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Założyć należy, iż sprawozdanie okresowe może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu i oddziaływania, a jedynie wskaźniki produktu.

Sprawozdania będą składane w formie zgodnej z zasadami, obowiązującymi przy składaniu sprawozdań, odpowiadających wymaganiom każdego z podmiotów monitorujących.

6.3.4.Ewaluacja

Ewaluacja ma na celu poprawę, jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu strategicznego podejmowanych działań.

Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o opracowanie ewaluacji ex-post, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu, i będzie brała pod uwagę następujących **5 kryteriów ewaluacyjnych**:

1. **SKUTECZNOŚĆ** (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. **EFEKTYWNOŚĆ** (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. **UŻYTECZNOŚĆ** (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. **TRAFNOŚĆ** (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia cele programu odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego.
5. **TRWAŁOŚĆ** (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

6.3.5.Aktualizacja

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

Aktualizacja, o ile zaistnieją ku niej odpowiednie przesłanki, dokonywana będzie, co najmniej raz w roku wraz z przedłożeniem Radzie Gminy sprawozdania z realizacji Programu.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- zainteresowane podmioty, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach Programu lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Gminy w Tarnowie,
- Wójt po konsultacjach z właściwymi wydziałami Urzędu Gminy, oraz po zapoznaniu się z opinią Komitetu ds. Rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji,
- odpowiedni Wydział raz do roku przygotowuje dla Wójta propozycje zmian lub aktualizacji Programu,
- jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do GPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań

warunkujących powodzenie rewitalizacji –Wójt podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

6.3.5.1. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie inwestycyjne

Tabela 20. Wzór wniosku do GPR-zadanie inwestycyjne

NR	WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY TARNÓW		
Data wpływu wniosku			
Miejsce składania	Urząd Gminy		
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)			
3.2. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia prac	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	

3.3. Stopień zaawansowania prac (analiza, zezwolenia, dok. techniczna)					
4. Opis projektu (max. 4000 znaków) - cel projektu, realizacja działań					
Cel projektu w powiązaniu z celami rewitalizacji					
Zakres zadania:					
Komplementarność z innymi projektami.					
Powiązanie projektu z celami społecznymi .:		zapobieganie zjawisku bezrobocia			
		podniesienie bezpieczeństwa			
		walka z patologiami społecznymi			
		przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
		rozwój zasobów ludzkich			
5. Typ projektu:					
A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne,		B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury		C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów	
D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne		E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną		F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych	
6. Wskaźniki osiągnięte w wyniku realizacji projektu*					
▪ Powierzchnia odnowionych budynków [m ²]:		▪ Liczba utworzonych miejsc pracy [szt.]:			
▪ Powierzchnia zagospodarowanego obszaru [ha]:		▪ Liczba założonych firm [szt.]:			

C. FINANSOWANIE PROJEKTU			
7. Budżet projektu (w zł);			
8. Oczekiwana wielkość wsparcia z EFRR			
9. Udział środków własnych	Kapitał własny	Kredyt	Inny (jaki)

6.3.5.2. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie społeczne

Tabela 21. Wzór wniosku do GPR-zadanie społeczne

WNIOSEK O UMIESZCZENIE ZADANIA SPOŁECZNEGO			
W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY TARNÓW			
Data wpływu wniosku			
Miejsce składania	Urząd Gminy		
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		

2.1. Inne instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu			
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)	OBSZAR REWITALIZACJI	DOKŁADNY ADRES	
3.2. Przewidywany termin realizacji	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
4. Opis projektu:			
CELE			
DZIAŁANIA			
5. Typ projektu (odniesienie do przyjętych celów działań rewitalizacyjnych):			
	działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia		
	działania dotyczące podniesienia bezpieczeństwa		
	działania dotyczące walki z patologiami społecznymi		
	działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu		
	działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,		
C. FINANSOWANIE PROJEKTU			
6. Budżet projektu (w zł);(szacowane koszty)			
7. Podział źródeł finansowania /prognoza/	Kapitał własny	Dotacja (jakie źródło)	Inny (jaki)

7. PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

7.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ↳ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- ↳ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- ↳ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ↳ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- ↳ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- ↳ zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie,

monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu²⁰.

7.1.1.Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego.

W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces *tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów* był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy, a także radnych, sołtysów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej.

W ramach działań prowadzono konsultacje społeczne:

Etap I:

Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przeprowadzono w okresie :

- 26 VI – 27 VII 2016r.
- 23.11-23.12.2016r.
- 07.01.-06.02.2017r.

Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przeprowadzono w formie:

- ↳ zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego.
- ↳ zbierania uwag ustnych.
- ↳ spotkań rewitalizacyjnych,.

Informacje o konsultacjach projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Tarnów zamieszczono:

- ↳ w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Tarnów.

Dodatkowo w ramach konsultacji odbyły się warsztaty dotyczący omawianej tematyki:

- 05.07.2016 r. w miejscowości Tarnowiec o godzinie 18:00 w budynku Zespołu Szkół Publicznych w Tarnowcu ul. Tarnowska 60,

²⁰ Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

- 06.07.2016 r. w miejscowości Zgłobice o godzinie 18:00 w budynku Szkoły Podstawowej w Zgłobicach, ul. Zgłobicka 4,
- 07.07.2016 r. w miejscowości Wola Rzędzińska o godzinie 18:00 w budynku Zespołu Szkół Publicznych w Woli Rzędzińskiej nr 253A,
- 15.12.2016 r. w miejscowości Tarnowiec o godzinie 18:00 w budynku Zespołu Szkół Publicznych w Tarnowcu ul. Tarnowska 60,
- 13.12.2016 r. w miejscowości Zgłobice o godzinie 18:00 w budynku Szkoły Podstawowej w Zgłobicach, ul. Zgłobicka 4,
- 09.12.2016 r. w miejscowości Wola Rzędzińska o godzinie 18:00 w budynku Zespołu Szkół Publicznych w Woli Rzędzińskiej nr 253A,
- 12.01. 2017r. o godz.16.30. w Urzędzie Gminy w Tarnowie.

Rysunek 14 Fragment BIP gminy Tarnów z informacją o konsultacjach społecznych obszary zdegradowane i do rewitalizacji

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Tarnów

Materiały tj. projekty uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Tarnów , diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ankieta oraz formularz konsultacyjny dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy w zakładce Konsultacje projektów -> Gminny Program Rewitalizacji,
- na stronie internetowej Gminy w zakładce Gminny Program Rewitalizacji,

- w Urzędzie Gminy Tarnów ul. Krakowska 19 33-100 Tarnów w godzinach pracy urzędu.

Etap II:

Konsultacje społeczne projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* w terminie **15-03 do 13-04-2017 r.**

Konsultacje społeczne *Programu* przeprowadzono w formie:

- ↳ zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego.
- ↳ zbierania uwag ustnych.
- ↳ spotkań warsztatowych.

Informacje o konsultacjach *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* zamieszczono:

- ↳ w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Tarnów,
- ↳ na stronie internetowej Gminy w zakładce Rewitalizacja.

Rysunek 15 Fragment BIP gminy Tarnów z informacją o konsultacjach społecznych -Gminny Program Rewitalizacji -projekt

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Tarnów

Materiały tj. Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022 ankieta oraz formularz konsultacyjny dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy w zakładce Konsultacje projektów -> Gminny Program Rewitalizacji,
- na stronie internetowej Gminy w zakładce Gminny Program Rewitalizacji,
- w Urzędzie Gminy Tarnów ul. Krakowska 19 33-100 Tarnów w godzinach pracy urzędu.

Dodatkowo w ramach konsultacji **w dniu 30 marca 2017r.** o godz.15.30 odbyły się warsztaty dotyczący omawianej tematyki.

Prezentacja formy konsultacji społecznych:

Forma konsultacji	opis
Warsztaty	Przeprowadzono łącznie 8 sesji warsztatowych:
	prezentacja diagnozy, publiczna dyskusja nt. problemów Gminy Tarnów, definiowanie stanów kryzysowych,
	wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszarów do rewitalizacji w Gminie Tarnów, prezentacja publiczna wyznaczonych obszarów do rewitalizacji
	wypracowanie wizji obszarów rewitalizacji oraz celów, kierunków i projektów rewitalizacyjnych w Gminie Tarnów
	Prezentację projektu GPR dla Gminy Tarnów
	Sesje warsztatowe poprowadzili moderatorzy z firmy Eurogrant Sp. z o.o. z Tarnowa
Ankiety	W badaniu wzięło udział 97 osób. Ankiety realizowane były podczas warsztatów w trakcie konsultacji społecznych.
Korespondencyjne zbieranie uwag	Przeprowadzone zostało korespondencyjne zbieranie pomysłów i projektów rewitalizacyjnych w oparciu przygotowany i uzgodniony formularz projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgłoszone Projekty i pomysły zostały ujęte w programie rewitalizacji.

Po każdych konsultacjach wyniki i wnioski zostały opisane w raporcie z konsultacji społecznych i opublikowane na stronie internetowej Gminy Tarnów.

7.2.Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Poniżej prezentowane są zasady, którymi kierować się będzie Gmina Tarnów w realizacji procesu konsultacji społecznych.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązanymi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.

5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.

6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport.

Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Komitetu Rewitalizacji powołany z który został powołany Zarządzeniem Wójta Nr 37/2017 z dnia 22 marca 2017 r.

8.OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH

8.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2017 – 2024 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 Ustawy z dnia 9 października o Rewitalizacji.

8.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

8.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów lata 2016 – 2022, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy

8.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji lata 2016 – 2022, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

8.2.3. Niezbędne zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej

Po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Rada Gminy Tarnów wprowadzi sukcesywnie przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku).

8.3.Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Komitet Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, jako podmiot wspierający Wójta Gminy Tarnów w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, a został powołany zarządzeniem Wójta Nr 37/2017 z dnia 22 marca 2017 r. Skład Komitetu Rewitalizacji:

- 1) przedstawiciele Urzędu Gminy Tarnów / gminnych jednostek organizacyjnych:
Pani Alicja Kusior -Sekretarz Gminy Tarnów
- 2) przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą:
Pan Eugeniusz Szepielak
Pan Tomasz Smosna
- 3) organizacje pozarządowe:
Stowarzyszenie Zbylitowska.PL
- 4) przedstawiciele mieszkańców:
Pani Anna Nizio
Pani Elżbieta Zięba
Pan Jan Nowak
Pan Henryk Solak
Pan Dariusz Żurek

9.ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016 – 2022 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 Ustawy z dnia 9 października o Rewitalizacji.

Prawidłowo i rozsądnie realizowany rozwój gospodarczy, przestrzenny i społeczny gminy Tarnów musi uwzględniać ochronę istniejącego ekosystemu oraz eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie. Działania przewidziane do podejmowania, a zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji muszą mieć na względzie specyfikę miejscowości, a w tym przypadku występowanie na obszarze Gminy Tarnów miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
- ludzi,
- wodę,
- powietrze i środowisko akustyczne,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz i zabytki,
- klimat, zasoby naturalne.

Na terenie Gminy Tarnów położone są obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2016r.poz.2134, ze zm.) :

1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego - ustanowiony przez Wojewodę Tarnowskiego w drodze rozporządzenia Nr 23/96 z dnia 28 sierpnia 1996 r.(Dz.Urz.Woj.Tar.Nr 10,poz.60) chroniony na mocy uchwały nr XVIII/298/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego w części położonej w Województwie Małopolskim (Dz.Urz.Woj. Małop. Z dnia 20 marca 2012r. nr 2012, poz.1185).
2. Jastrzębsko - Zdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu- został utworzony Rozporządzeniem Nr 23/96 z dnia 28 sierpnia 1996 roku (Dz.U.Woj.Tarn. nr 10/96 poz.60),chroniony na mocy uchwały nr XVIII/296/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012r. w sprawie Jastrzębsko - Zdżarski Obszaru Chronionego Krajobrazu w części położonej w Województwie Małopolskim (Dz.Urz.Woj. Małop. Z dnia 20 marca 2012r. nr 2012, poz.1191).
3. Obszary Natura 2000: Dolny Dunajec PLH1120085 i Biała Tarnowska PLH120090.

Program poddano opiniowaniu przez:

1. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, który po przeanalizowaniu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* w piśmie z dnia 13 kwietnia 2017r. nr ST.I.410.1.42.2017.DK stwierdził, iż biorą pod uwagę uwarunkowania zawarte w art.49 ustawy z dnia 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie , udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tj. Dz.U.z 2016r.poz.353 ze zm.)brak konieczność przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022*.

oraz

2. Małopolski Państwowy Inspektorat Sanitarny , który *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* zaopiniował pozytywnie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych opinia z dnia2017r. znak NS.....2017.

3. Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, który *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016-2022* stwierdził, iż realizacja Programu Rewitalizacji przyczyni się do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z stanu kryzysowego i nada mu nową jakość funkcjonalną oraz poprawi warunki życia mieszkańców, a planowane zadania nie spowodują zagrożenia dla zdrowia ludzi czy środowiska przyrodniczego, a zatem nie zachodzi konieczność przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu (pismo z dnia04.2017r. znak NS.....2017).

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie jest zgodna z priorytetami środowiskowymi określonymi w dokumencie strategicznym, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020 oraz wpływa na zrównoważony rozwój województwa. Spójna jest z zadaniami zawartymi w *Gminnym Programie Rewitalizacji* a jej treść brzmi następująco²¹:

„Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich

5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym (rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozumiana jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego).

Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.

6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski (Rozwijanie systemu gospodarki odpadami, Ochrona zasobów wodnych, Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego)”

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w *Gminnym Programie Rewitalizacji*, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań. W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie. Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji. Są to m.in. następujące działania:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- właściwe kierowanie pracami,
- dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,
- nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,

²¹ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020, s. 123, s. 126.

- stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Przykładem działań minimalizujących, jest także wyznaczenie okresu lub nawet pory dnia, w jakich możliwe jest prowadzenie prac budowlanych. Powodem może być również ochrona ludzi i zwierząt przed hałasem lub ograniczenie ingerencji, która mogłaby zakłócić normalny cykl życia ludzi i zwierząt.

Paleta rozwiązań technicznych i organizacyjnych, jakie należy stosować w przypadku danej uciążliwości jest szeroka i należy do sztuki inżynierii i ochrony środowiska. Proponowane przez inwestora metody są najczęściej wynikami szczegółowych analiz przeprowadzanych przez doświadczonych projektantów korzystających z dobrych praktyk, które zdały egzamin w przypadku innych podobnych inwestycji.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Analiza projektów ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji wykazuje spójność z głównymi celami *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Tarnów*, a także zgodność z dokumentami strategicznymi w ujęciu lokalnym, regionalnym i krajowym. Zgodność zauważa się również z dokumentami dotyczącymi polityk sektorów społeczno-gospodarczych oraz dokumentów opisujących formy zagospodarowania przestrzennego w ujęciu gminy i regionu. Mówiąc o znacząco negatywnym oddziaływaniu na środowisko trzeba zaznaczyć, że będzie miało ono charakter tymczasowy i ograniczy się do realizacji planowanych inwestycji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnów na lata 2016 – 2022*.

W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znaczącą poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Tarnów. Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie.

Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

Działania zaproponowane w niniejszym dokumencie mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie Gminy Tarnów na tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie mieszkańców. Ponadto prognozowanie opisujące negatywne oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter tymczasowy i może wystąpić zwłaszcza w trakcie prowadzenia prac ziemnych.

W Gminie Tarnów należy zrealizować zadania mające na celu poprawę atrakcyjności jej terenów, przyciągnięcie inwestorów oraz podniesienie poziomu życia.

Wybrane do realizacji zadania inwestycyjne nie wpływają negatywnie na środowisko, mają zdecydowanie korzystny wpływ na stan środowiska naturalnego.

ZAŁĄCZNIKI

1. Mapy obszarów rewitalizacji (Załączniki od 1 do 12)

Spis rysunków i ilustracji

Rysunek 1. Położenie Gminy Tarnów na tle powiatu tarnowskiego	16
Rysunek 2. Podział administracyjny Gminy Tarnów - granice sołectw jednostek urbanistycznych podlegających diagnozie wskaźników delimitacji.....	33
Rysunek 3. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA SPOŁECZNA-demografia PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	42
Rysunek 4. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA SPOŁECZNA-POMOC PUBLICZNA, BEZROBOCIE	44
Rysunek 5. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA INTEGRACJA SPOŁECZNA KAPITAŁ SPOŁECZNY BEZPIECZEŃSTWO	46
Rysunek 6. Negatywne zjawiska społeczne w sołectwach Gminy Tarnów (suma)	46
Rysunek 7. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA GOSPODARCZA	48
Rysunek 8. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	51
Rysunek 9. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	53
Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM 2,5 – kryterium ochrony zdrowia	54
Rysunek 11. Natężenie niekorzystnych zjawisk SFERA TECHNICZNA.....	56
Rysunek 12. Prezentacja miejscowości gminy Tarnów – zbiorcze zestawienie negatywnych zjawisk: sfery społecznej i pozostałych :gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej Obszary zdegradowane na terenie Gminy Tarnów	58
Rysunek 13. Graficzna prezentacja badania opinii społecznej mieszkańców Gminy Tarnów	68
Rysunek 14. Fragment BIP gminy Tarnów z informacją o konsultacjach społecznych obszary zdegradowane i do rewitalizacji.....	112
Rysunek 15. Fragment BIP gminy Tarnów z informacją o konsultacjach społecznych -Gminny Program Rewitalizacji -projekt	113
 Tabela 1. Ludność Gminy Tarnów na tle województwa, powiatu tarnowskiego i gmin wiejskich województwa (stan na 31.12.2015 r.)	21
Tabela 2. Liczba ludności gminy Tarnów na tle gmin powiatu tarnowskiego (stan na 31.12.2015 r.)	21
Tabela 3. Stan ludności w sołectwach Gminy Tarnów	22
Tabela 4. Struktura ludności Tarnów w podziale na płeć w latach 2012-2015.....	22
Tabela 5. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku – Gmina Tarnów [2012-2015].....	23
Tabela 6. Bezrobocie –stan na 31.12.2015 r.(PUP Tarnów).....	24

Tabela 7. Powody przyznania świadczeń pomocy społecznej (2015r.).....	26
Tabela 8.Organizacje pozarządowe w podziale na miejscowości.....	27
Tabela 9.Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych oraz przestępstw gospodarczych z uwzględnieniem czynów karalnych osób nieletnich tj. do 17-tego roku życia (stan na 31.12.2015r.)	29
Tabela 10.Podmioty wg klas wielkości	30
Tabela 11. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Gminie Tarnów , na tle powiatu tarnowskiego i województwa małopolskiego w latach 2012-2015.....	31
Tabela 12.Podmioty wg rodzajów działalności	32
Tabela 13.Powierzchnia i ludność sołectw Gminy Tarnów (stan na 31.12.2016r.).....	35
Tabela 14.Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych	36
Tabela 15.Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych do wyznaczania obszarów zdegradowanych	39
Tabela 16.Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych	57
Tabela 17.Wartości wskaźnika degradacji – sfera gospodarcza, przestrzenna, środowiskowa	57
Tabela 18. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego)-dotyczy obszarów do rewitalizacji	65
Tabela 19.Zadania inwestycyjne i zadania społeczne.....	90
Tabela 20.Wzór wniosku do GPR-zadanie inwestycyjne	106
Tabela 21.Wzór wniosku do GPR-zadanie społeczne.....	108